

Π3.1.1.

Σύνταξη μεθοδολογικού πλαισίου για την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και τη γλωσσική διδασκαλία με παιδαγωγική τεκμηρίωση

ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ CONNECTICUT ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μελέτη στο πλαίσιο της Πράξης «*Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α΄/βάθμια και Β΄/βάθμια εκπαίδευση*» MIS 296579 - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΤΣΑΝΔΡΕΑΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2011

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους. Η ανωτέρω πράξη υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π3.1.1 *Σύνταξη μεθοδολογικού πλαισίου για την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και τη γλωσσική διδασκαλία με παιδαγωγική τεκμηρίωση*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Συντονιστής Ομάδας Γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

Ομάδα εργασίας γλώσσας:

Σταυρούλα Αντωνοπούλου

Κωνσταντίνος Κουτσανδρέας

Βασιλική Μπατσίδου

Μαρία Παυλίδου

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Υπουργείο Παιδείας,
Δια Βίου Μάθησης & Θρησκευμάτων

MIS: 296579 – Π.3.1.1
Π.Σ. Γλώσσας Connecticut Β' /βάθμια –
ΚΟΥΤΣΑΝΔΡΕΑΣ
Σελίδα 2 από 77

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	3
Περίληψη.....	5
1. Εισαγωγή.....	6
2. Γενικά χαρακτηριστικά του Προγράμματος της Πολιτείας του Κοννέκτικατ	8
2.1. Το εκπαιδευτικό σύστημα στις ΗΠΑ: η περίπτωση της πολιτείας του Κοννέκτικατ.....	8
2.2. Η επιλογή της Πολιτείας του Κοννέκτικατ	9
2.3. Στόχευση του προγράμματος	10
2.4. Η δομή του κοινού προγράμματος Common Core States Standards (CCSS).....	11
2.5. Διδακτική μεθοδολογία, υλικό και αξιολόγηση	13
3. Το περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος.....	16
3.1. Γνώσεις για τον κόσμο	16
3.1.1. Σύνδεση των γνώσεων για τον κόσμο με τις ΤΠΕ	20
3.2. Γνώσεις για τη γλώσσα	22
3.2.1. Γνώσεις για τη δομή της γλώσσας και το λεξιλόγιο.....	22
3.2.2. Σύνδεση της δομής της γλώσσας και του λεξιλογίου με τις ΤΠΕ.....	25
3.3. Γλώσσα και σημείωση.....	26
3.3.1. Κατακερματισμός των γλωσσικών δεξιοτήτων.....	26
3.3.2. Κατανόηση γραπτού λόγου (Reading) / Μέθοδος phonics	26
3.3.3. Καλλιέργεια της αναγνωστικής δεξιάτητας.....	28
3.3.4. Καλλιέργεια του γραπτού λόγου (Writing): η γραφή ως διαδικασία	30
3.3.5. Σύνδεση παραγωγής γραπτού λόγου με τις ΤΠΕ	34
3.3.6. Παραγωγή και κατανόηση προφορικού λόγου (Speaking / Listening).....	36

3.3.7. Σύνδεση της παραγωγής και κατανόησης προφορικού λόγου με τις ΤΠΕ.....	39
3.3.8. Πολυτροπικές θεωρήσεις: αποσπασματική επιρροή από τους πολυγραμματισμούς	40
3.3.9. Κοινωνικοπολιτικές θεωρήσεις: η αμερικανική εκδοχή του κριτικού γραμματισμού.....	41
3.3.10. Πολυπολιτισμικές θεωρήσεις: αναδυόμενες αντιλήψεις από το χώρο της διαπολιτισμικής αγωγής.....	42
3.4. Διδακτικές πρακτικές και ταυτότητες.....	44
3.4.1. Διδακτικές πρακτικές.....	44
3.4.2. Σύνδεση των διδακτικών πρακτικών με τις ΤΠΕ.....	47
3.4.3. Ταυτότητες μαθητών και εκπαιδευτικών.....	47
3.4.4. Σύνδεση ταυτοτήτων των κοινωνικών πρωταγωνιστών με τις ΤΠΕ.....	53
4. Συμπεράσματα και συζήτηση.....	56
4.1. Γενικές διαπιστώσεις.....	56
4.2. Διαπιστώσεις για την αξιοποίηση των ΤΠΕ.....	58
Συνοπτικός Πίνακας Συμπερασμάτων.....	60
Βιβλιογραφία.....	62
Δικτυογραφία.....	63
Παράρτημα.....	64

Περίληψη

Στην παρούσα μελέτη διερευνάται το πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος της γλωσσικής διδασκαλίας της Πολιτείας του Κοννέκτικατ των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής Connecticut States Standards μέσα στο πλαίσιο της ενσωμάτωσης και προσαρμογής του στο κοινό εθνικό πρόγραμμα σπουδών Common Core States Standards για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας και το γραμματισμό, στην ιστορία / τις κοινωνικές επιστήμες, τις φυσικές επιστήμες και στα τεχνικά μαθήματα για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η ανάλυση των προγραμμάτων γίνεται υπό το πρίσμα των τρόπων της γλωσσοδιδασκτικής αξιοποίησης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) με την αξιοποίηση μεθοδολογικών εργαλείων από το χώρο της κοινωνικής σημειωτικής και της κριτικής ανάλυσης λόγου (van Leeuwen, 2005 και Gee, 2005) και αφορά στο περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος, στις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζονται και, τέλος, στις ταυτότητες των κοινωνικών πρωταγωνιστών που είτε προϋποτίθενται είτε κατασκευάζονται. Στόχος της μελέτης είναι να εξετάσει το αν και κατά πόσο τα παραπάνω συνδέονται με την αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Από την ανάλυση προκύπτει ότι αφενός κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω ένταξη και ενσωμάτωσή των ΤΠΕ στο μάθημα της γλώσσας, αφετέρου οι νέες τεχνολογίες αντιμετωπίζονται ως περιβάλλοντα άντλησης κειμένων και υλικού και αξιοποιούνται ως μέσα πρακτικής νέου ψηφιακού γραμματισμού. Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται μέσα στο πλαίσιο του λόγου (*discourse*) του αναγνωριστικού γραμματισμού σε συνδυασμό με στοιχεία του κειμενοκεντρικού στην αμερικανική του εκδοχή (Νέα Ρητορική) και του λόγου της γραφής ως διαδικασίας. Αναδύονται αντιλήψεις που συνδέονται με την αξιοποίηση της *πολυτροπικότητας* και την καλλιέργεια της κριτικής ικανότητας των μαθητών (κριτική μέσα στο πλαίσιο των ουμανιστικών παραδόσεων των ΗΠΑ). Προϋποτίθενται *Λόγοι (Discourses)* μαθητών έτοιμων να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, να λειτουργούν τόσο ατομικά όσο και ομαδικά, αυτόνομων και αυτενεργών, και εκπαιδευτικών με αυξημένη επαγγελματική ενημερότητα, ικανών να διαμορφώσουν το περιεχόμενο του μαθήματος χωρίς τις δεσμεύσεις διδακτέας ύλης, συγκεκριμένων διδακτικών συμβάντων, χώρου και χρόνου.

1. Εισαγωγή

Οι ιστορικές, πολιτικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και η πρόοδος που επιδεικνύουν σε όλους τους τομείς του επιστητού, στρέφουν το ενδιαφέρον της έρευνας στα αναθεωρημένα προγράμματα σπουδών και, πιο ειδικά, σε αυτό που αφορά το μάθημα της γλώσσας. Τα απογοητευτικά αποτελέσματα των 15χρονων αμερικανών μαθητών στην αξιολόγηση του Pisa 2009 (Programme for International Student Assessment) επιτάχυνε την αναθεώρηση των προγραμμάτων σπουδών στις ΗΠΑ. Οι μαθητές έφεραν επιδόσεις βάσει των οποίων οι ΗΠΑ κατατάχτηκαν στη 14^η θέση για την αναγνωστική ικανότητα, στη 17^η για τις φυσικές επιστήμες και στην 25^η για τη μαθηματικά. Πρέπει να επισημανθεί ότι ανάμεσα στις 34 υπό αξιολόγηση χώρες οι μαθητές των ΗΠΑ κατάφεραν επιδόσεις κοντά στο μέσο όρο. Οι επιδόσεις τους ήταν χαμηλότερες από αυτές των μαθητών της Νότιας Κορέας, της Φινλανδίας, της Σιγκαπούρης, του Χονγκ Κονγκ, της Σαγκάης και του Καναδά.

Τα απογοητευτικά αυτά αποτελέσματα έφεραν τις ΗΠΑ μπροστά στην ανάγκη αναθεώρησης των προγραμμάτων σπουδών. Η ανάγκη αυτή τροφοδοτήθηκε κυρίως από την απαίτηση των αμερικανών πολιτών το κράτος τους να διατηρήσει την ηγεμονική του θέση σε παγκόσμιο επίπεδο τόσο στην πολιτική και την οικονομία όσο και στην επιστήμη και εκπαίδευση.

Η κυβέρνηση Μπαράκ Ομπάμα έχει αναλάβει την εκστρατεία *Εκπαίδευση και Καινοτομία*, προκειμένου να βελτιωθούν οι επιδόσεις των μαθητών. Τα μαθήματα στα οποία δίνεται έμφαση είναι οι φυσικές επιστήμες, η Τεχνολογία, η Μηχανική και τα Μαθηματικά¹. Θεσπίστηκε, λοιπόν, το Common Core States Standards που περιλαμβάνει τόσο το μάθημα της αγγλικής γλώσσας όσο και το γραμματισμό στην ιστορία, τις κοινωνικές, τις φυσικές και τις τεχνικές επιστήμες.

Βασική φιλοσοφία των συντακτών του Common Core States Standards είναι να αποτελέσει ως εθνικό *Curriculum* τη βάση για την αναμόρφωση και το σχεδιασμό

¹ πιο ειδικά βλέπε <http://www.whitehouse.gov/issues/education/educate-innovate>.

των τοπικών πολιτειακών προγραμμάτων και να προετοιμάσει τους μαθητές κατάλληλα, ώστε να επιτύχουν στην ακαδημαϊκή και επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Η επιτυχία των μαθητών που θα σηματοδοτήσει βέβαια και την επιτυχία των ίδιων των προγραμμάτων, δεν μπορεί παρά να συνδέεται και με την χρήση και εφαρμογή των νέων τεχνολογιών. Έχει συνειδητοποιηθεί ότι η νέα εποχή του 21^{ου} αιώνα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εξέλιξη και την πρόοδο της τεχνολογίας, γεγονός που δε μπορεί να αφήσει ανεπηρέαστη την εκπαίδευση. Κατά συνέπεια, η ένταξη και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση πρέπει να ληφθεί έντονα υπόψη στη χάραξη των εκπαιδευτικών πολιτικών, εφόσον συνδέεται με το είδος της μελλοντικής κοινωνίας και των εγγράμματων υποκειμένων που καλούνται να ζήσουν και να δραστηριοποιηθούν μέσα σε αυτή.

Στην παρούσα, λοιπόν, μελέτη αναλύεται το Common Core States Standards σε αντιστοιχία με το τοπικό πρόγραμμα της Πολιτείας του Κοννέκτικατ Connecticut States Standards για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και εξετάζεται αν η αξιοποίηση των ΤΠΕ αναπλαισιώνει το περιεχόμενο του μαθήματος ή τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζονται, διερευνάται το είδος του γραμματισμού που καλλιεργείται στους μαθητές, καθώς και το είδος των ταυτοτήτων των κοινωνικών πρωταγωνιστών που είτε προϋποτίθεται είτε επιχειρείται να κατασκευαστεί.

2. Γενικά χαρακτηριστικά του Προγράμματος της Πολιτείας του Κοννέκτικατ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος των ΗΠΑ, ώστε να γίνει πιο κατανοητό το πλαίσιο μέσα στο οποίο εφαρμόζεται το πρόγραμμα σπουδών. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά του προγράμματος προκειμένου να γίνει πιο κατανοητή η δομή του.

2.1. Το εκπαιδευτικό σύστημα στις ΗΠΑ: η περίπτωση της πολιτείας του Κοννέκτικατ

Η εκπαίδευση στις ΗΠΑ έχει κατά βάση δημόσιο χαρακτήρα. Ο έλεγχος και η χρηματοδότηση μπορεί να γίνονται είτε από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, είτε από κάθε Πολιτεία ξεχωριστά, είτε σε τοπικό επίπεδο. Αυτό σημαίνει ότι η κάθε Πολιτεία χωριστά έχει δικό της Υπουργείο Παιδείας και είναι υπεύθυνη για τα εκπαιδευτικά ζητήματα σε τοπικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, τα προγράμματα σπουδών διαφέρουν από Πολιτεία σε Πολιτεία.

Τα τελευταία χρόνια επί κυβερνήσεως Μπαράκ Ομπάμα, έχει γίνει προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς (Common Core States Standards) και οι Πολιτείες μπορούν να προσαρμόσουν τα τοπικά προγράμματα σπουδών σε αυτό. Η προσαρμογή δεν είναι υποχρεωτική, καθώς οι Πολιτείες είναι ελεύθερες να επιλέξουν, αν θα το πράξουν ή όχι. Πρέπει, όμως να επισημανθεί το γεγονός ότι οι περισσότερες Πολιτείες έχουν ανταποκριθεί και οι υπόλοιπες σπεύδουν να το υιοθετήσουν. Περισσότερες πληροφορίες για το κοινό πρόγραμμα και την υιοθέτησή του από τις Πολιτείες μπορεί κανείς να αντλήσει από το διαδικτυακό ιστότοπο <http://www.corestandards.org/>.

Ως προς τη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος των ΗΠΑ διαπιστώνονται τα εξής: Αρχικά, η εκπαίδευση χωρίζεται σε υποχρεωτική και προαιρετική. Ο χρόνος φοίτησης στην υποχρεωτική εκπαίδευση μπορεί να διαφέρει από Πολιτεία σε Πολιτεία (αυτό ρυθμίζεται από την Πολιτειακή Νομοθεσία). Σε γενικές γραμμές, η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική για όλα τα παιδιά που έχουν συμπληρώσει το 5^ο έτος της

ηλικίας τους. Σε κάποιες Πολιτείες μπορεί να ξεκινά και από το 8^ο έτος. Το τέλος της υποχρεωτικής φοίτησης ορίζεται το 18^ο έτος της ηλικίας του παιδιού, σε κάποιες Πολιτείες το 16^ο.

Χρησιμοποιείται ένα σύστημα κατάταξης των μαθητών σε βαθμίδες που είναι λίγο πολύ κοινό για όλες τις Πολιτείες των ΗΠΑ. Το σύστημα αυτό, γνωστό και ως K-12, δηλαδή από Kindergarten (νηπιαγωγείο) έως και τη 12 βαθμίδα, είναι δομημένο ως εξής²:

- προσχολική αγωγή
- νηπιαγωγείο
- Δημοτικό 1^η – 5^η βαθμίδα / τάξη (5 – 11 ετών)
- Γυμνάσιο 6^η – 8^η βαθμίδα / τάξη (11 – 14 ετών)
- Λύκειο 9^η – 12^η βαθμίδα (14 – 18 ετών)

Μετά το Λύκειο οι μαθητές έχουν τις εξής δυνατότητες. Μπορούν είτε να εισαχθούν σε κάποιο κολέγιο ή πανεπιστήμιο, είτε να ακολουθήσουν την Τεχνική εκπαίδευση, δηλαδή να εκπαιδευτούν πάνω σε κάποιο επάγγελμα χειρωνακτικής φύσης.

2.2. Η επιλογή της Πολιτείας του Κοννέκτικατ

Για την εκπόνηση της παρούσας μελέτης τέθηκε ευθύς εξαρχής το εξής ερώτημα: Ποιας Πολιτείας των ΗΠΑ το πρόγραμμα σπουδών θα έπρεπε να επιλεγεί, δεδομένου ότι είναι πρακτικά αδύνατο να μελετηθούν και να παρουσιαστούν ξεχωριστά όλα τα προγράμματα σπουδών των ΗΠΑ.

Το πρόγραμμα που τελικά επιλέχθηκε είναι αυτό της Πολιτείας του Κοννέκτικατ για τους εξής κύριους λόγους: Η συγκεκριμένη Πολιτεία έφερε τις υψηλότερες επιδόσεις στα αξιολογικά τεστ των ετών 2007 και 2009, τόσο στις δεξιότητες κατανόησης του γραπτού λόγου και τα Μαθηματικά όσο και στην παραγωγή γραπτού λόγου. Επιπλέον, έχει προχωρήσει με ταχείς ρυθμούς στην ενσωμάτωση του κοινού προγράμματος σπουδών στο δικό της τοπικό πρόγραμμα. Η υιοθέτηση του κοινού προγράμματος ανακοινώθηκε στις 7 Ιουλίου 2010. Η προσαρμογή του τοπικού προ-

² αποδίδουμε στην νέα ελληνική τους όρους ως εξής: *elementary school*: Δημοτικό, *middle school*: γυμνάσιο και *high school*: Λύκειο.

γράμματος στο κοινό κρίθηκε αναγκαία λόγω της κατά το 80% της αντιστοιχίας τους³.

Περισσότερες πληροφορίες για τα αξιολογικά τεστ μπορεί να βρει κανείς στο διαδικτυακό τόπο της στατιστικής υπηρεσίας για την πρόοδο στην εκπαίδευση (NAEP) <http://nces.ed.gov/nationsreportcard/> και για την υιοθέτηση του κοινού προγράμματος στην ιστοσελίδα:

<http://www.sde.ct.gov/sde/cwp/view.asp?a=2618&q=322592>.

Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στο τοπικό πρόγραμμα της πολιτείας του Κοννέκτικατ και την εξέτασή του κατ' αντιστοιχία με το κοινό πρόγραμμα. Το υλικό μας αντλήθηκε κυρίως από έγγραφα στα οποία αποτυπώνονται οι ομοιότητες και οι διαφορές των δύο προγραμμάτων για το μάθημα της γλώσσας για καθεμιά βαθμίδα εκπαίδευσης ξεχωριστά. Τα έγγραφα αυτά μπορεί κάποιος να τα αντλήσει από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας του Κοννέκτικατ <http://www.sde.ct.gov/sde/cwp/view.asp?a=2618&q=322620>.

2.3. Στόχευση του προγράμματος

Μέσα στα πλαίσια της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης που άρχισε στις ΗΠΑ υπό την προεδρία του Μπαράκ Ομπάμα, ορίστηκε ως γενικός σκοπός του κοινού προγράμματος η κολεγιακή και επαγγελματική ενημερότητα των μαθητών. Αυτό σημαίνει ότι γενικότερος σκοπός της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι να προετοιμάσει τους μαθητές είτε να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε κάποιο κολέγιο ή πανεπιστήμιο, είτε να ξεκινήσουν μια επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία. Ο παραπάνω στόχος μπορεί να επιτευχθεί, αν και μόνο αν προσφερθεί στους μαθητές ένα πρόγραμμα σπουδών πλούσιο σε περιεχόμενο και, πιο ειδικά για το μάθημα της γλώσσας, αν οι μαθητές χρησιμοποιούν την αγγλική γλώσσα επαρκώς προσαρμοζόμενοι στις περιστάσεις, επεξεργάζονται και παράγουν κείμενα υψηλού επιπέδου, κατακτούν ακαδημαϊκού τύπου λεξιλόγιο, επιχειρηματολογούν και πείθουν υιοθετώντας το ανάλογο ύφος και αξιοποιούν την τεχνολογία είτε για την άντληση ποικίλου πληροφοριακού υλικού,

³ σύμφωνα με την αναφορά του επιτρόπου βλέπε http://www.sde.ct.gov/sde/lib/sde/pdf/pressroom/board_adopts_standards.pdf.

είτε για επικοινωνία και αλληλεπίδραση, είτε για την υποστήριξη προφορικών εργασιών.

2.4. Η δομή του κοινού προγράμματος Common Core States Standards (CCSS)

Το κοινό πρόγραμμα δομείται σε κάθετους και οριζόντιους άξονες. Οι κάθετοι άξονες χωρίζουν το πρόγραμμα ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, ενώ οι οριζόντιοι χωρίζουν το πρόγραμμα σε ενότητες ανάλογα με τη δεξιότητα που καλλιεργείται και περιλαμβάνουν υποενότητες. Πιο ειδικά:

- κατανόηση γραπτού λόγου (Reading):
 - κεντρικές ιδέες και λεπτομέρειες
 - τεχνική και δομή
 - ενσωμάτωση της γνώσης και των ιδεών
 - εμβέλεια ανάγνωσης και βαθμός πολυπλοκότητας των κειμένων
- θεμελιώδεις δεξιότητες αναφορικά με την κατανόηση γραπτών κειμένων:
 - χαρακτηριστικά του έντυπου λόγου:
 - φωνολογική ενημερότητα
 - γραφοφωνηματικές αντιστοιχίες⁴ και αναγνώριση λέξεων
 - ευχέρεια λόγου – ευφράδεια
- παραγωγή γραπτού λόγου (Writing):
 - κειμενικοί τύποι και σκοποί
 - παραγωγή και διανομή του γραπτού
 - έρευνα για παραγωγή και παρουσίαση της γνώσης
 - εμβέλεια συγγραφικής δραστηριότητας
- παραγωγή και κατανόηση προφορικού λόγου (Speaking / Listening):
 - κατανόηση και συνεργασία
 - παρουσίαση της γνώσης και των ιδεών
- γλώσσα (Language):
 - συμβάσεις της πρότυπης αγγλικής
 - γνώση της γλώσσας

⁴ απόδοση του όρου *phonics*.

- κατάκτηση του λεξιλογίου και χρήση

Για να γίνει πιο κατανοητή η παραπάνω δομή παραθέτουμε την εξής εικόνα μέσα από το κοινό πρόγραμμα:

Writing Standards K-5

The following standards for K-5 offer a focus for instruction each year to help ensure that students gain adequate mastery of a range of skills and applications. Each year in their writing, students should demonstrate increasing sophistication in all aspects of language use, from vocabulary and syntax to the development and organization of ideas, and they should address increasingly demanding content and sources. *Students advancing through the grades are expected to meet each year's grade-specific standards and retain or further develop skills and understandings mastered in preceding grades.* The expected growth in student writing ability is reflected both in the standards themselves and in the collection of annotated student writing samples in Appendix C.

Kindergartners:	Grade 1 students:	Grade 2 students:
Text Types and Purposes		
1. Use a combination of drawing, dictating, and writing to compose opinion pieces in which they tell a reader the topic or the name of the book they are writing about and state an opinion or preference about the topic or book (e.g., <i>My favorite book is . . .</i>).	1. Write opinion pieces in which they introduce the topic or name the book they are writing about, state an opinion, supply a reason for the opinion, and provide some sense of closure.	1. Write opinion pieces in which they introduce the topic or book they are writing about, state an opinion, supply reasons that support the opinion, use linking words (e.g., <i>because, and, also</i>) to connect opinion and reasons, and provide a concluding statement or section.
2. Use a combination of drawing, dictating, and writing to compose informative/explanatory texts in which they name what they are writing about and supply some information about the topic.	2. Write informative/explanatory texts in which they name a topic, supply some facts about the topic, and provide some sense of closure.	2. Write informative/explanatory texts in which they introduce a topic, use facts and definitions to develop points, and provide a concluding statement or section.
3. Use a combination of drawing, dictating, and writing to narrate a single event or several loosely linked events, tell about the events in the order in which they occurred, and provide a reaction to what happened.	3. Write narratives in which they recount two or more appropriately sequenced events, include some details regarding what happened, use temporal words to signal event order, and provide some sense of closure.	3. Write narratives in which they recount a well-elaborated event or short sequence of events, include details to describe actions, thoughts, and feelings, use temporal words to signal event order, and provide a sense of closure.
Production and Distribution of Writing		
4. (Begins in grade 3)	4. (Begins in grade 3)	4. (Begins in grade 3)
5. With guidance and support from adults, respond to questions and suggestions from peers and add details to strengthen writing as needed.	5. With guidance and support from adults, focus on a topic, respond to questions and suggestions from peers, and add details to strengthen writing as needed.	5. With guidance and support from adults and peers, focus on a topic and strengthen writing as needed by revising and editing.
6. With guidance and support from adults, explore a variety of digital tools to produce and publish writing, including in collaboration with peers.	6. With guidance and support from adults, use a variety of digital tools to produce and publish writing, including in collaboration with peers.	6. With guidance and support from adults, use a variety of digital tools to produce and publish writing, including in collaboration with peers.
Research to Build and Present Knowledge		
7. Participate in shared research and writing projects (e.g., explore a number of books by a favorite author and express opinions about them).	7. Participate in shared research and writing projects (e.g., explore a number of "how-to" books on a given topic and use them to write a sequence of instructions).	7. Participate in shared research and writing projects (e.g., read a number of books on a single topic to produce a report; record science observations).
8. With guidance and support from adults, recall information from experiences or gather information from provided sources to answer a question.	8. With guidance and support from adults, recall information from experiences or gather information from provided sources to answer a question.	8. Recall information from experiences or gather information from provided sources to answer a question.

Η αντιστοίχιση του κοινού προγράμματος με το τοπικό πρόγραμμα του Κοννέκτικατ παρακολουθεί την ίδια δομή, όμως η κάθε βαθμίδα παρουσιάζεται ξεχωριστά. Στην αριστερή στήλη παρουσιάζονται οι δεξιότητες του κοινού προγράμματος, ενώ στη μεσαία στήλη οι δεξιότητες του προγράμματος του Κοννέκτικατ. Αυτό φαίνεται πιο καθαρά στην παρακάτω εικόνα:

GRADE 5			
CCSS	CT Standard Match	CT Assessment	Notes
WRITING STRAND: WRITING STANDARDS			
Text Types and Purposes			
CC.5.W.1 Write opinion pieces on topics or texts, supporting a point of view with reasons and information.	CT.5.W.35 Writing Genres, Traits and Crafts: Expository: Write book reviews. CT.5.W.37 Writing Genres, Traits and Crafts: Persuasive: Write a persuasive piece, using "if-and-then" structure. CT.5.W.38 Writing Genres, Traits and Crafts: Persuasive: Write a book or movie critique.		
CC.5.W.1.a Introduce a topic or text clearly, state an opinion, and create an organizational structure in which ideas are logically grouped to support the writer's purpose.	CT.5.W.21 Writing Process: Draft: complete draft demonstrating connections among ideas, supported by information gathered during planning stage. CT.5.W.25 Writing Process: Publish/Present: Make purposeful decisions about format, graphics, illustrations, and other features, e.g., captioned photos, maps, based on audience.	CMI Direct Assessment of Writing (DAW): Expository	The CCSS is much more specific than the CT standards.

2.5. Διδακτική μεθοδολογία, υλικό και αξιολόγηση

Είναι χαρακτηριστικό ότι ούτε στο κοινό πρόγραμμα, ούτε και στο πρόγραμμα του Κοννέκτικατ προτείνεται μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθηθεί κατά τη διδακτική πρακτική. Από την ανάλυση προκύπτει ότι νέες γνώσεις οικοδομούνται πάνω σε προηγούμενες (κονστрукτιβισμός), οι μαθητές εμπλέκονται σε ομαδικές συζητήσεις και αναλαμβάνουν ερευνητικές εργασίες (διαλεκτική, διερευνητική, ανακαλυπτική μάθηση, ομαδοσυνεργατικό μοντέλο διδασκαλίας) τις οποίες παρουσιάζουν μπροστά σε κοινό.

Από τα παραπάνω προκύπτει η *ανοιχτή* φύση των προγραμμάτων, δεδομένου ότι δε δίνονται έτοιμες, προαποφασισμένες πορείες που πρέπει να ακολουθηθούν, δε παρέχεται συγκεκριμένο διδακτικό υλικό και θεματικές προς αξιοποίηση παρά μόνον ενδεικτικά και δίνονται μεγάλα περιθώρια πρωτοβουλίας στον εκπαιδευτικό. Πρέπει να επισημανθεί ότι από τη μια οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται μεταξύ τους με στόχο την εκπόνηση του περιεχομένου του προγράμματος, από την άλλη δεν παρέχεται η δυνατότητα στους μαθητές, στους γονείς ή σε άλλους φορείς να εμπλακούν σε αυτή τη διαδικασία.

Ως προς την αξιολόγηση των μαθητών, διαπιστώνονται τα εξής: Οι μαθητές προβιβάζονται στην επόμενη σχολική βαθμίδα μετά από επιτυχή δοκιμασία γραπτών εξετάσεων που διενεργούνται την Άνοιξη. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση από την 3^η μέχρι και την 8^η βαθμίδα οι μαθητές αξιολογούνται με το Connecticut Mastery Test (CMT) και περιλαμβάνει δοκιμασίες στη γλώσσα και τα μαθηματικά. Πιο ειδικά για το μάθημα της γλώσσας αξιολογούνται οι γνώσεις που απέκτησαν γύρω από τη γραμματική και το συντακτικό της γλώσσας και οι δεξιότητες τους στην παραγωγή και κατανόηση κειμένων.

Η βαθμολόγηση γίνεται είτε από υπολογιστή είτε από επαγγελματίες εκπαιδευτικούς και η βαθμολογία κυμαίνεται από 1 έως 5, όπου το 5 θεωρείται ο υψηλότερος βαθμός (προχωρημένο επίπεδο) και το 1 ο χαμηλότερος (κάτω από τη βάση). Μαθητές που βαθμολογούνται με 4 θεωρείται ότι πέτυχαν τους στόχους, ενώ μαθητές που βαθμολογούνται με 2 βρίσκονται στη βάση. Τα αποτελέσματα κοινοποιούνται σε σχετική ιστοσελίδα του διαδικτύου.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η φύση και των δυο προγραμμάτων, τόσο του κοινού όσο και του τοπικού, δεν ευθυγραμμίζεται με το σύστημα αξιολόγησης. Φαίνεται ότι τέτοιου είδους αξιολογήσεις μάλλον επηρεάζουν τη διδασκαλία της γλώσσας τόσο σε επίπεδο μορφής όσο και σε περιεχομένου, και συνδέονται με κλασικές, συντηρητικές παιδαγωγικές αντιλήψεις και πρακτικές που παραπέμπουν στο λόγο του αναγνωριστικού γραμματισμού (Hasan, 2006).

Από την άλλη πρέπει να επισημανθεί ότι στο πρόγραμμα του Κοινέκτικατ γίνονται κάποιες αναφορές σε *portfolio*⁵. Η μέθοδος *portfolio* αφορά περισσότερο τα κείμενα που καλούνται να παράγουν οι μαθητές και συγκεντρώνονται σε κάποιον ατομικό φάκελο. Υπενθυμίζεται ότι η αξιολόγηση μέσω τέτοιων ατομικών φακέλων ενισχύει πρακτικές αυτοαξιολόγησης, λόγου χάρη μέσω αναστοχασμού και αυτοσχολίων, καθώς και ετεροαξιολόγησης, εφόσον δίνεται δυνατότητα πρόσβασης στους φακέλους σε γονείς, συμμαθητές, εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες.

⁵ ατομικός φάκελος μαθητή ή φάκελος εργασιών μαθητή. Απεικονίζει τη σταδιακή εξέλιξη της μαθησιακής πορείας. Συνδέεται άμεσα με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διδασκαλία των γλωσσών (*Common European Framework of Reference of Languages*).

Η αξιοποίηση των φακέλων portfolio παραπέμπει σε ολιστικές προσεγγίσεις αξιολόγησης και υπ' αυτήν έννοια ευθυγραμμίζεται με τους στόχους και τη φιλοσοφία των προγραμμάτων αλλά όχι με τις πρακτικές που ήδη εφαρμόζονται.

3. Το περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος

Αρχικά, γίνεται ανάλυση του περιεχομένου των προγραμμάτων, αναφορικά με τις γνώσεις για τον κόσμο, τις αξίες, τις στάσεις, τις συμπεριφορές και τις γνώσεις που πρόκειται να καλλιεργηθούν, τις γνώσεις για τη γλώσσα με τις οποίες επιδιώκεται να εφοδιαστούν οι μαθητές και το είδος του γραμματισμού που επιδιώκεται να καλλιεργηθεί στους μαθητές. Επιπλέον, αποτυπώνεται ο τρόπος πραγμάτωσης του μαθήματος κατά τη διδακτική πρακτική και, τέλος, αναλύεται το είδος των ταυτοτήτων μαθητών και εκπαιδευτικών που το πρόγραμμα προϋποθέτει ή φιλοδοξεί να κατασκευάσει.

3.1. Γνώσεις για τον κόσμο

Στόχος τόσο του κοινού προγράμματος σπουδών Common Core States Standards όσο και του τοπικού πολιτειακού προγράμματος Connecticut States Standards δεν είναι να συμπεριληφθούν στα προγράμματα όλες οι γνώσεις για τον κόσμο που μπορεί ο μαθητής να αποκτήσει. Η ανοιχτή φύση του προγράμματος δεν επιτρέπει την αυστηρή οριοθέτηση και τον περιορισμό εκπαιδευτικών και μαθητών στη μελέτη συγκεκριμένων θεματικών ενοτήτων υπό μορφή διδακτέας ύλης. Το περιεχόμενο του μαθήματος αναφορικά με τη μελέτη ορισμένων πτυχών της εξωγλωσσικής πραγματικότητας καθορίζεται εν πολλοίς από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό, καθώς του δίνονται μεγάλα περιθώρια αυτονομίας να διδάξει ό,τι θεωρεί αναγκαίο. Το υλικό για τη διδασκαλία του μαθήματος αντλείται κυρίως μέσα από κείμενα.

Τα κείμενα αυτά μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες: στα λογοτεχνικά και στα πληροφοριακά. Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με ποικιλία κειμένων από το χώρο του πεζού και του ποιητικού λόγου: μύθους, λαϊκούς μύθους – θρύλους, ποιήματα, τραγούδια, ρίμες, λίμερικ, ελεύθερους στίχους, θεατρικά έργα, δραματοποιημένους διαλόγους και ποικίλα λογοτεχνικά έργα. Αξίζει να επισημανθεί ότι τα λογοτεχνικά κείμενα μπορεί να προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς και κουλτούρες.

Τα πληροφοριακά κείμενα περιλαμβάνουν κείμενα με μη φανταστικό, κυριολεκτικό περιεχόμενο, επιστημονικό, ιστορικό, και τεχνικό. *«Περιλαμβάνουν βιογραφί-*

ες και αυτοβιογραφίες, βιβλία σχετικά με την ιστορία, τις κοινωνικές επιστήμες, τις επιστήμες και τις τέχνες, τεχνικά κείμενα που περιλαμβάνουν οδηγίες, φόρμες, πληροφορίες σε γραφήματα, πίνακες ή χάρτες και ψηφιακό υλικό από μια ποικιλία θεμάτων» (Common Core States Standards, 2010, 31).

Τα κείμενα διαφοροποιούνται ως προς α) την ποιότητα πληροφοριών, νοημάτων, δομής, γλώσσας, σαφήνειας και γνώσεων, β) την ποσότητα (κριτήρια αναγνωσιμότητας και πολυπλοκότητας των κειμένων) και γ) τις γνώσεις και τις εμπειρίες που προϋποτίθενται, τα κίνητρα, τις δραστηριότητες – ερωτήσεις που τίθενται στους μαθητές. Η ποικιλία και η πολυπλοκότητα τους σχετίζεται με τη βαθμίδα φοίτησης των μαθητών ή / και με το επίπεδο των αναγνωστικών τους δεξιοτήτων.

Αξιοσημείωτο είναι ότι προτείνονται ενδεικτικά βιβλία με λογοτεχνικό και πληροφοριακό περιεχόμενο, καθώς και παρουσιάζεται συνοπτικά ένα ενδεικτικό παράδειγμα του τρόπου ενσωμάτωσης των κειμένων γύρω από μια συγκεκριμένη θεματική ενότητα (Common Core States Standards, 2010, 33). Στο παράδειγμα αυτό προτείνεται ενδεικτικά μια κεντρική θεματική ενότητα (*Το ανθρώπινο σώμα*) και οι μαθητές μελετούν το θέμα μέσα από συζητήσεις, μελέτη βιβλίων και συγγραφή κειμένων. Οι τίτλοι των βιβλίων οργανώνονται ανά υποκατηγορίες διαθεματικά (π.χ. *οι πέντε αισθήσεις, η φροντίδα του σώματος, εισαγωγή στα συστήματα του ανθρώπινου σώματος, πεπτικό και απεκκριτικό σύστημα, μυϊκό, σκελετικό και νευρικό σύστημα κλπ.*). Με αυτόν τον τρόπο οι γνώσεις οργανώνονται, παρουσιάζονται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε οι μαθητές οικοδομούν σταδιακά τις νέες γνώσεις και σχηματίζουν μια σφαιρική, ολοκληρωμένη οπτική για το θέμα. Πιο συγκεκριμένα:

«Οικοδομώντας τη γνώση συστηματικά στο μάθημα της αγγλικής γλώσσας είναι σα να δίνεις στα παιδιά διάφορα κομμάτια ενός παζλ σε κάθε βαθμίδα έτσι ώστε με την πάροδο του χρόνου θα σχηματίσουν μια μεγάλη εικόνα. Είτε σε επίπεδο προγράμματος σπουδών είτε σε διδακτικό επίπεδο, τα κείμενα –εντός και δια μέσου των βαθμίδων- πρέπει να επιλέγονται γύρω από ζητήματα ή θέματα τα οποία συστηματικά αναπτύσσουν τις βασικές γνώσεις των μαθητών. Εντός μια βαθμίδας, θα πρέπει να υπάρχει ένας ικανός αριθμός τίτλων σε ένα συγκεκριμέ-

νο θέμα που θα επιτρέπει στα παιδιά να μελετούν αυτό το θέμα για μια παρατεταμένη περίοδο. Οι γνώσεις που απέκτησαν τα παιδιά για ένα συγκεκριμένο θέμα στις πρώτες σχολικές βαθμίδες θα πρέπει έπειτα να διευρυνθούν και να αναπτυχθούν στις επόμενες βαθμίδες για να διασφαλιστεί η προοδευτική και σε βάθος κατανόηση των θεματικών αυτών. Τα παιδιά στις ανώτερες τάξεις του δημοτικού γενικά αναμένεται να διαβάζουν αυτά τα κείμενα ανεξάρτητα και να στοχάζονται πάνω σε αυτά κατά το γράψιμο. Ωστόσο, τα παιδιά στις μικρές τάξεις (συγκεκριμένα από το νηπιαγωγείο ως της 2^{ης} βαθμίδα) θα πρέπει να συμμετέχουν σε πλούσιες, δομημένες συζητήσεις με έναν ενήλικο αναφορικά με τα γραπτά κείμενα που διαβάζονται φωναχτά, προφορικά μέσα από σύγκριση και αντιπαραβολή, ανάλυση και σύνθεση έτσι όπως απαιτείται από τα Standards.» (Common Core States Standards, 2010, 33).

Από το παραπάνω απόσπασμα γίνεται σαφές ότι προκρίνεται η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης σε σχέση με τη μελέτη πτυχών του κόσμου. Οι γνώσεις οικοδομούνται σταδιακά και λαμβάνεται υπόψη η οποιαδήποτε προηγούμενη γνώση, είτε αποκτήθηκε στο σχολείο σε προηγούμενες τάξεις είτε εκτός σχολείου. Η ενεργοποίηση και οικοδόμηση της νέας γνώσης συνδέεται με τις προοδευτικές αντιλήψεις της νέας παιδαγωγικής. Αξιοσημείωτο είναι ότι ως προς το περιεχόμενο των θεματικών ενοτήτων οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να αξιοποιήσουν υλικό που συνδέεται με την Ιστορία, τις κοινωνικές επιστήμες, τις φυσικές επιστήμες και την τέχνη. Κατά συνέπεια, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται κυρίως στη γλώσσα ως μέσο για κατάκτηση της γνώσης και όχι μόνο ως αντικείμενο γνώσης.

Αναφορικά με τις αξίες, τις στάσεις και τις συμπεριφορές που επιδιώκεται να καλλιεργηθούν στους μαθητές διαπιστώνονται τα εξής. Οι μαθητές καλούνται να διαμορφώσουν πολιτισμική και διαπολιτισμική συνείδηση. Για να γίνει αυτό πιο κατανοητό παρατίθεται το εξής απόσπασμα:

«Οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι η τάξη και ο χώρος εργασίας του 21^{ου} αιώνα είναι περιβάλλοντα στα οποία άνθρωποι από συχνά πολύ διαφορετικές κουλ-

τούρες και οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ποικίλες εμπειρίες και οπτικές μαθαίνουν και εργάζονται μαζί. Οι μαθητές ενεργά επιδιώκουν να κατανοήσουν τις άλλες κουλτούρες και οπτικές μέσω της ανάγνωσης και της ακρόασης, και είναι ικανοί να επικοινωνούν αποτελεσματικά με ανθρώπους διαφορετικής προέλευσης. Αξιολογούν κριτικά και εποικοδομητικά τις οπτικές των άλλων. Μέσω της ανάγνωσης των σπουδαίων έργων της κλασικής και σύγχρονης λογοτεχνίας από διάφορες περιόδους, κουλτούρες και οπτικές, οι μαθητές έμμεσα βιώνουν κόσμους και εμπειρίες πολύ διαφορετικές από τις δικές τους.» (Common Core States Standards, 2010, 7).

Από το παραπάνω παράθεμα διαπιστώνεται ότι οι μαθητές πρέπει να καλλιεργήσουν την πολιτισμική τους συνείδηση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την μελέτη και την επεξεργασία κειμένων των κλασικών και σύγχρονων έργων της λογοτεχνίας. Τα έργα αυτά ανήκουν σε κλασικούς και σύγχρονους συγγραφείς του αγγλοσαξονικού κόσμου. Υπ' αυτήν την έννοια τα κείμενα λειτουργούν παραδειγματικά για τους μαθητές και τους καλλιεργούν τις αξίες κυρίως του δυτικού πολιτισμού (π.χ. τους τρόπους συμπεριφοράς του δημοκρατικού πολίτη, τις διάφορες διαχρονικές αξίες όπως η ελευθερία, η δημοκρατία κλπ.). Οι παραπάνω αντιλήψεις συνδέονται με την *ουμανιστική – ανθρωπιστική* προσέγγιση του μαθήματος της γλωσσικής διδασκαλίας.

Από την άλλη, οι μαθητές καλούνται να μπορούν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά μέσα στη σύνθετη πολυπολιτισμική και πολυγλωσσική πραγματικότητα του 21^{ου} αιώνα. Οι μαθητές ως αυριανοί πολίτες και επαγγελματίες θα κληθούν να ζήσουν και να εργαστούν σε πολυγλωσσικά και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα και έτσι θα πρέπει να αξιολογούν και να αξιοποιούν την εμπειρία αυτή εποικοδομητικά. Θα πρέπει να τονιστεί ότι, ενώ θα ήταν αναμενόμενο να προτείνονται και να αξιοποιούνται παιδαγωγικές πρακτικές και αντιλήψεις από το χώρο της διαπολιτισμικής αγωγής και εκπαίδευσης, κάτι τέτοιο δε σημειώνεται. Υπ' αυτήν την έννοια παρατηρείται μια ασυνέχεια και οι παραπάνω αντιλήψεις μπορούν να θεωρηθούν αναδυόμενες. Αξίζει, όμως, να τονιστεί ότι οι ΗΠΑ έχουν μακρά παράδοση και εμπειρία γύρω από τα θέματα του πολυπολιτισμού και της πολυγλωσσίας και, άρα, αυτό που φαίνεται ως παι-

δαγωγική ρητορεία ή ασυνέχεια ίσως για τους ίδιους τους Αμερικανούς θεωρείται ζήτημα ήδη αυτονόητο και λυμένο.

3.1.1. Σύνδεση των γνώσεων για τον κόσμο με τις ΤΠΕ

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι επιδιωκόμενες γνώσεις για τον κόσμο αναφορικά με τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Οι ΤΠΕ πρωτίστως αξιοποιούνται ως πηγή άντλησης πληροφοριακού υλικού και κειμένων. Πιο συγκεκριμένα:

«Ανακαλούν σχετικές πληροφορίες από την εμπειρία ή συλλέγουν σχετικές πληροφορίες από έντυπες και ψηφιακές πηγές. Κάνουν περίληψη ή παραφράζουν τις πληροφορίες σε σημειώσεις και ολοκληρωμένη δουλειά και παρέχουν λίστα των πηγών.» (Common Core States Standards, 2010, 21).

«Διαδικασία Παραγωγής Γραπτού Λόγου: Σχεδιασμός: συλλέγουν και οργανώνουν πληροφορίες από πολλαπλές πηγές για να αναφερθούν σε ένα θέμα π.χ. ένα organizer ηλεκτρονικών γραφικών, έναν συγκριτικό ή ταξινομικό πίνακα. Writing Process: Plan: gather and organize information from multiple sources to address a topic, e.g., electronic graphic organizer, comparison or classification chart.» (Connecticut States Standards, Grade 5, 29).

Οι ΤΠΕ, λοιπόν, αξιοποιούνται ως πηγή αναζήτησης και άντλησης υλικού. Σε κάθε περίπτωση όμως οι μαθητές θα πρέπει να επιδεικνύουν υπευθυνότητα αναφορικά με την αξιοποίηση των πληροφοριών και τη χρήση των τεχνολογικών μέσων. Πιο συγκεκριμένα, παρατίθεται το εξής:

«Επιδεικνύουν υπεύθυνη, νόμιμη και ηθική χρήση των πληροφοριακών πόρων, των υπολογιστών και των άλλων τεχνολογιών.» (Information and Technology Literacy Framework, 2006, 16).

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και μέχρι την 4^η βαθμίδα οι μαθητές θα πρέπει να:

«Εφαρμόζουν σωστή και ηθική χρήση των έντυπων και μη έντυπων πληροφοριακών πόρων, των υπολογιστών και των άλλων τεχνολογιών.

Παραπέμπουν πιστά στις αρχικές πηγές, όταν χρησιμοποιούν ή όταν μεταδίδουν πληροφορίες σε άλλους.

Επιδεικνύουν κατανόηση της έννοιας της ιδιοκτησίας των ιδεών και των πληροφοριών με το σεβασμό και την τήρηση των νόμων ή / και τις κατευθυντήριες γραμμές για τη χρήση έντυπων και μη έντυπων πληροφοριών, λογισμικών, σκληρών υλικών⁶ και δικτύων.

Συμμορφώνονται με τις πολιτικές χρήσης και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας της περιοχής – περιφέρειας.» (Information and Technology Literacy Framework, 2006, 16).

Από το παραπάνω απόσπασμα φαίνεται ότι οι μαθητές θα πρέπει να αναπτύξουν δεξιότητες αναφορικά με την εφαρμογή των αρχών δεοντολογίας κατά τη χρήση και εφαρμογή διάφορων λογισμικών και εργαλείων και κατά τη διαβίβαση των πληροφοριών. Οι δεξιότητες αυτές συνδέονται με την ηθική (ethics) συμπεριφορά που πρέπει να επιδεικνύουν οι μαθητές κατά την πλοήγηση, αναζήτηση, άντληση, επεξεργασία και δημοσίευση του ψηφιακού υλικού μέσα από την τήρηση της νομοθεσίας και την εφαρμογή των κανόνων δεοντολογίας. Η ανάπτυξη τέτοιων δεξιοτήτων παραπέμπει σε διδακτικές πρακτικές που συνδέονται με την ανάπτυξη του νέου ψηφιακού γραμματισμού και υπ' αυτήν την έννοια οι ΤΠΕ αξιοποιούνται ως μέσο πρακτικής γραμματισμού. Από την άλλη, δεν ενισχύονται κριτικές προσεγγίσεις και οπτικές των ίδιων ηλεκτρονικών περιβαλλόντων και των τεχνολογικών εργαλείων ως μέσων που επιφέρουν αλλαγές και ανατροπές στην ίδια τη φύση της επικοινωνίας. Επιπλέον, δε γίνονται κατανοητές οι αλλαγές που προκύπτουν στη φύση της κειμενικής πραγματικότητας. Δε γίνεται λόγος για περαιτέρω διερεύνηση των αλλαγών που συμβαίνουν στα ίδια τα κείμενα (π.χ. υπερσυνδέσεις, υπερκείμενα, πολυτροπικότητα, γραφισμός

⁶ απόδοση του όρου *hardware*.

κλπ.), ούτε αναφέρονται τα νέα κειμενικά είδη που προκύπτουν λόγω των αλλαγών που επιφέρουν οι ίδιες οι ΤΠΕ στην επικοινωνία.

3.2. Γνώσεις για τη γλώσσα

Στο υποκεφάλαιο αυτό εξετάζονται οι γνώσεις για τη γλώσσα με τις οποίες θα πρέπει να εφοδιαστούν οι μαθητές. Οι γνώσεις αυτές αφορούν τη δομή της γλώσσας, τη γραμματική και το συντακτικό, τη στίξη και την ορθογραφία.

3.2.1. Γνώσεις για τη δομή της γλώσσας και το λεξιλόγιο

Στο υποκεφάλαιο αυτό αναλύονται οι προς κατάκτηση γνώσεις για τη δομή της γλώσσας και το λεξιλόγιο. Η ανάλυση γίνεται στους εξής τρεις άξονες:

α) **συμβάσεις της πρότυπης αγγλικής:** στον άξονα αυτό παρουσιάζονται οι γνώσεις που πρέπει να κατακτήσει ο μαθητής αναφορικά με τη γραμματική και τη χρήση της πρότυπης αγγλικής κατά την παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου. Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν τους κανόνες χρήσης των κεφαλαίων γραμμάτων, της στίξης και της ορθογραφίας κατά την παραγωγή γραπτού λόγου.

«Επιδεικνύουν γνώση των συμβάσεων της γραμματικής της πρότυπης αγγλικής και της χρήσης όταν γράφουμε ή μιλούμε.

α. Εξηγούν τη λειτουργία των ουσιαστικών, των αντωνυμιών, των ρημάτων, των επιθέτων και των επιρρημάτων γενικά και τη λειτουργία τους σε συγκεκριμένες προτάσεις.

β. Σχηματίζουν και χρησιμοποιούν τον ομαλό και ανώμαλο πληθυντικό των ουσιαστικών.

γ. Χρησιμοποιούν αφηρημένα ουσιαστικά (π.χ. νεότητα)

δ. Σχηματίζουν και χρησιμοποιούν απλούς χρόνους του ρήματος (π.χ. περπατώ – περπάτησα – θα περπατήσω).

ε. Συνειδητοποιούν τη συμφωνία ρήματος – υποκειμένου και αντωνυμίας – υποκειμένου.

στ. Σχηματίζουν και χρησιμοποιούν το συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό των επιθέτων και των επιρρημάτων και επιλέγουν ανάλογα με το τι πρέπει να τροποποιηθεί.

η. Χρησιμοποιούν παρατακτικούς και υποτακτικούς συνδέσμους.

θ. Παράγουν απλές, σύνθετες και περίπλοκες προτάσεις.» (Common Core States Standards, 2010, 28).

β) **γνώση της γλώσσας:** στον άξονα αυτό περιλαμβάνονται οι γνώσεις γύρω από τη χρήση της γλώσσας σε διαφορετικά συγκείμενα⁷. Οι γλωσσικές επιλογές διαφοροποιούν τη σημασία και το ύφος και η συνειδητοποίησή τους διευκολύνει κατά την ανάγνωση ή την ακρόαση κειμένων.

«Χρήση της γνώσης της γλώσσας και των συμβάσεών της κατά τη γραφή, ομιλία, ανάγνωση και ακρόαση.

α. *επιλογή λέξεων και φράσεων για ακριβή μετάδοση ιδεών.*

β. *επιλογή κατάλληλης στίξης.*

γ. *διαφοροποίηση ανάμεσα σε περιεχόμενα που απαιτούν την επίσημη αγγλική (π.χ. παρουσίαση ιδεών) και περιπτώσεις όπου ο ανεπίσημος λόγος είναι κατάλληλος (π.χ. συζητήσεις σε μικρές ομάδες).*» (Common Core States Standards, 2010, 29).

γ) **κατάκτηση του λεξιλογίου και χρήση:** οι μαθητές καλούνται να αποκτούν νέο λεξιλόγιο, να αξιοποιούν *δείκτες* για την ερμηνεία των άγνωστων λέξεων και να αναλύουν τις λέξεις σε μορφολογικά μέρη που είναι φορείς σημασίας. Οι μαθητές πρέπει να μπορούν να αντιλαμβάνονται τη μεταφορική χρήση της γλώσσας, την πολυσημία των λέξεων και της σημασιολογικές αποχρώσεις. Οι μαθητές θα πρέπει με αυτονομία να μπορούν να αξιοποιούν κατάλληλα τις πηγές και τα λεξικά προκειμένου να συλλέγουν πληροφορίες γύρω από άγνωστες και νέες λέξεις. Γενικά, οι μαθητές

⁷ απόδοση του όρου *context*. Εναλλακτικά χρησιμοποιούμε τους όρους *περιεχόμενο*.

πρέπει να αποκτήσουν ένα υψηλού επιπέδου λεξιλόγιο ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του κολεγίου ή και της αγοράς εργασίας. Πιο ειδικά:

«Κατανοούν τις σχέσεις των λέξεων και τις αποχρώσεις στις σημασίες των λέξεων.

α. Διακρίνουν τη μεταφορική και κυριολεκτική σημασία των λέξεων μέσα σε συγκείμενο (π.χ. παίρνω μέτρα⁸).

β. Προσδιορίζουν τις συνδέσεις ανάμεσα στη λέξη και τη χρήση στην πραγματική ζωή (π.χ. περιγράφουν ανθρώπους που είναι φιλικοί ή εξυπηρετικοί).

γ. Διακρίνουν τις σημασιολογικές αποχρώσεις ανάμεσα σε συναφείς λέξεις που περιγράφουν νοητικές καταστάσεις ή βαθμό βεβαιότητας (π.χ. γνώριζε, πίστευε, υποπτεύθηκε, άκουσε, αναρωτήθηκε». (Common Core States Standards, 2010, 29).

Από τα παραπάνω παραθέματα διαπιστώνεται ότι οι μαθητές θα πρέπει να εφοδιαστούν με μεταγλωσσικές γνώσεις που μεταδίδονται και διδάσκονται με τρόπο παραδοσιακό και φορμαλιστικό. Η έμφαση δίνεται στη δομή της γλώσσας σε επίπεδο γραμματικής και συντακτικού και στη μελέτη των λέξεων με μορφοφονολογικό τεμαχισμό. Η μελέτη των λέξεων γίνεται σε προτασιακό πλαίσιο με στόχο να αναδειχθεί η σημασία των λέξεων εντός προτασιακού context. Ωστόσο οι προτάσεις δεν εντάσσονται σε ευρύτερα κειμενικά πλαίσια και η έμφαση που δίνεται στη λειτουργία των γραμματικοσυντακτικών επιλογών είναι αρκετά επιφανειακή. Αξιοσημείωτη είναι η έμφαση που δίνεται στη χρήση της επίσημης αγγλικής γλώσσας. Οι παραπάνω διαπιστώσεις συνδέονται με τις παραδοσιακές δομιστικές – μηχανιστικές αντιλήψεις της διδασκαλίας της γλώσσας που αντλούν κυρίως από το λόγο του αναγνωριστικού γραμματισμού. Εμφανείς επίσης είναι και οι επιρροές από τη μέθοδο *phonics* και το κίνημα *Back to Basics*.

⁸ προσπάθεια απόδοσης της αγγλικής φράσης *take steps* στην νέα ελληνική ώστε να αναδειχθεί η μεταφορική της σημασία

3.2.2. Σύνδεση της δομής της γλώσσας και του λεξιλογίου με τις ΤΠΕ

Οι επιδιωκόμενες γνώσεις για τη δομή της γλώσσας, τη γραμματική και τις συμβάσεις της πρότυπης αγγλικής δε συνδέονται με τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα και τις νέες τεχνολογίες τουλάχιστον σε επίπεδο προγραμμάτων σπουδών. Ανιχνεύεται μια μονάχα αναφορά σε υλικό που μπορεί να αντλείται εκτός των άλλων και από ψηφιακές πηγές. Το υλικό αυτό αξιοποιείται για τη διδασκαλία του λεξιλογίου. Πιο συγκεκριμένα παρατίθεται το εξής:

«Να προσδιορίζουν και να αποσαφηνίζουν το νόημα των άγνωστων λέξεων και των λέξεων και φράσεων με πολλαπλή σημασία ανάλογα με το επίπεδο 5 ανάγνωσης και περιεχομένου, επιλέγοντας με ευελιξία μέσα από μια σειρά στρατηγικών.

α. Χρησιμοποιούν το συγκείμενο (π.χ. σχέσεις αιτίου / αποτελέσματος και συγκρίσεις σε κείμενο) ως δείκτη για τη σημασία μια λέξης ή φράσης.

β. Χρησιμοποιούν κοινές, ανάλογα με το επίπεδό τους ελληνικά και λατινικά προθήματα και ρίζες ως δείκτες για τη σημασία μιας λέξης (π.χ. φωτογραφία, φωτοσύνθεση).

γ. Συμβουλευόνται υλικό αναφοράς (π.χ. λεξικά, γλωσσάρια και θησαυρούς), έντυπο και ψηφιακό, για να βρουν την προφορά και να προσδιορίσουν ή να διασαφηνίσουν την ακριβή σημασία λέξεων-κλειδιά και φράσεων». (Common Core States Standards, 2010, 29).

Στο παραπάνω παράθεμα γίνεται λόγος τόσο για ψηφιακό υλικό όσο και για ψηφιακά μέσα. Οι μαθητές αξιοποιούν τις ηλεκτρονικές πηγές κυρίως για να αντλήσουν πληροφορίες γύρω από την προφορά των λέξεων ή τη σημασία τους. Κατά συνέπεια, οι ΤΠΕ αξιοποιούνται ως εργαλεία για την αναζήτηση πληροφοριών γύρω από λεξιλογικού τύπου θέματα. Η αναζήτηση πληροφοριών σε ψηφιακά περιβάλλοντα (π.χ. ηλεκτρονικά λεξικά) απαιτεί ένα νέου είδος γραμματισμού στον οποίο το πρόγραμμα φιλοδοξεί να εκγυμνάσει τους μαθητές το γεγονός όμως ότι τα περιβάλλοντα αυτά δεν αντιμετωπίζονται ως ανοιχτά διερευνητικά περιβάλλοντα μάθησης, δεν ανατρέ-

που τη λογική των προγραμμάτων, ούτε και καλλιεργούν στους μαθητές δεξιότητες κριτικού γραμματισμού (Κουτσογιάννης, 2008).

3.3. Γλώσσα και σημείωση

Στο υποκεφάλαιο αυτό αναλύονται οι διάφορες θεωρητικές και μεθοδολογικές αρχές γύρω από τη γλώσσα ως μέρος της σημείωσης. Στόχος είναι να αναδειχθεί ο γραμματισμός που φιλοδοξούν τα προγράμματα να καλλιεργήσουν στους μαθητές.

3.3.1. Κατακερματισμός των γλωσσικών δεξιοτήτων

Από τη μελέτη και ανάλυση τόσο του Common Core States Standards όσο και του Connecticut States Standards διαπιστώνεται το εξής: η γλώσσα αντιμετωπίζεται ως δομικό σύστημα το οποίο πρέπει ρητά να διδαχθεί στους μαθητές, στο πλαίσιο αυτό η γλώσσα κατακερματίζεται σε επιμέρους δεξιότητες και δίνεται έμφαση στην καλλιέργειά τους. Οι δεξιότητες αυτές περιλαμβάνουν την κατανόηση γραπτού λόγου (Reading), την παραγωγή γραπτού λόγου (Writing), την παραγωγή και κατανόηση προφορικού λόγου (Speaking, Listening). Οι δεξιότητες αυτές αναλύονται διεξοδικά παρακάτω προκειμένου να αναδειχθεί το είδος του επιδιωκόμενου γραμματισμού των μαθητών.

3.3.2. Κατανόηση γραπτού λόγου (Reading) / Μέθοδος phonics

Οι μαθητές καλούνται να αποκτήσουν δεξιότητες πρώτης γραφής και ανάγνωσης. Οι δεξιότητες αυτές καλλιεργούνται μέσα από τη μέθοδο των γραφοφωνηματικών αντιστοιχιών – phonics.

α) την κατανόηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και την οργάνωση του έντυπου λόγου. Για παράδειγμα:

«α. Ακολουθούν τις λέξεις από αριστερά προς τα δεξιά, από πάνω προς τα κάτω, σελίδα τη σελίδα.»

β. Αναγνωρίζουν ότι οι προφερόμενες λέξεις αναπαριστώνται στο γραπτό λόγο από συγκεκριμένες ακολουθίες γραμμάτων.

γ. Κατανοούν ότι οι λέξεις χωρίζονται στον γραπτό λόγο από διαστήματα.

δ. Αναγνωρίζουν και κατονομάζουν όλα τα κεφαλαία και μικρά γράμματα του αλφαβήτου.» (Common Core States Standards, 2010, 15).

«Διακρίνουν τις λέξεις από τις προτάσεις.» (Connecticut States Standards, Grade 1, 8).

β) **τη φωνολογική ενημερότητα.** Ο μαθητής θα πρέπει να κατανοεί τις προφερόμενες λέξεις και να συνειδητοποιεί ότι τα φωνήματα πραγματώνονται σε ήχους – φθόγγους και ότι οι φθόγγοι οργανώνονται σε συλλαβές:

«Κατανοούν τις προφερόμενες λέξεις, τις συλλαβές και τους ήχους (φωνήματα).» (Common Core States Standards, 2010, 15).

«Διακρίνουν τα μακρόχρονα και βραχύχρονα φωνήεντα σε προφερόμενες μονοσύλλαβες λέξεις, π.χ. *bit/bite*.» (Connecticut States Standards, Grade 1, 9).

γ) **τις γραφοφωνηματικές αντιστοιχίες και την αναγνώριση λέξεων.** Για παράδειγμα:

«Συσχετίζουν τους μακρόχρονους και τους βραχύχρονους ήχους με τα ορθογραφικά στοιχεία (γραφήματα) των πέντε βασικών φωνηέντων.»

«Αποκωδικοποιούν λέξεις με συχνά προθήματα και επιθήματα.» (Common Core States Standards, 2010, 16).

δ) **την ευφράδεια** (ρέων λόγος). Πιο ειδικά:

«*Διαβάζουν πρόζα και ποίηση ανάλογη με το επίπεδό τους προφορικά με ακρίβεια, κατάλληλο ρυθμό και έκφραση σε διαδοχικές αναγνώσεις.*» (Common Core States Standards, 2010, 17).

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η κατάρκτηση της πρώτης γραφής και ανάγνωσης συνδέεται με τις αντιλήψεις της φωνηματικής προσέγγισης. Ο μαθητής καλείται να μπορεί να αποδομεί τη λέξη στα φθoγγικά της μέρη, να συνδέει γραφήματα με φθόγγους, να μπορεί να περιγράφει τα φωνολογικά χαρακτηριστικά των φθόγγων, να μπορεί να διαβάζει τις λέξεις σωστά, με σωστή προφορά. Απώτερος στόχος, βέβαια, είναι να αποκτήσει ο μαθητής ροή στο λόγο του, ευφράδεια, ρυθμό και έκφραση.

Κλείνοντας, επισημαίνουμε ότι το πρόγραμμα φαίνεται να δίνει βαρύτητα στο επίπεδο της μικροδομής του λόγου, δηλαδή, στο επίπεδο της λέξης. Φαίνεται ότι οι λέξεις εξετάζονται αποπλαισιωμένες, έξω από την πρόταση, το κείμενο και το ευρύτερο επικοινωνιακό πλαίσιο. Θεωρούμε ότι οι φωνηματική προσέγγιση συνδέεται με αυτό που η Hasan (2006) ονομάζει *αναγνωριστικό γραμματισμό* και, βεβαίως, με το κίνημα *Back to Basics* στις ΗΠΑ επί προεδρίας του G. W. Bush κατά την περίοδο 2001 – 2009. Το κίνημα αυτό θεωρεί ως *βασικά* την παραδοσιακή γραμματική και την έμφαση στη διδασκαλία της ορθογραφίας με φορμαλιστικό τρόπο. Επιπλέον, το βάρος πέφτει στη διδασκαλία της *επίσημης* – πρότυπης ποικιλίας και τη μετάδοση των πολιτισμικών αξιών του έθνους. Το κίνημα αυτό έχει έντονα συντηρητικό πολιτικό χαρακτήρα και ανύπαρκτο επιστημονικό υπόβαθρο (Κουτσογιάννης, 2008).

3.3.3. Καλλιέργεια της αναγνωστικής δεξιότητας

Από τη στιγμή που κατακτηθούν οι δεξιότητες της πρώτης γραφής και ανάγνωσης οι μαθητές καλούνται να τις αναπτύξουν περαιτέρω. Κατά συνέπεια:

α) οι μαθητές πρέπει να μπορούν να εντοπίζουν τις *«ιδέες-κλειδιά και τις λεπτομέρειες»* δηλαδή, να εντοπίζουν τις κεντρικές ιδέες και το θέμα του κειμένου. Έμφαση δίνεται στην εξαγωγή λογικών συμπερασμάτων, την παράθεση επιχειρηματολογίας και την ανάλυση των τρόπων με τους οποίους αναπτύσσονται οι χαρακτήρες – ήρωες των κειμένων, εκτυλίσσονται τα γεγονότα και παρουσιάζονται οι ιδέες.

β) οι μαθητές επιδιώκεται να κάνουν διαπιστώσεις αναφορικά με την **«τεχνική και τη δομή»** των κειμένων, δηλαδή, να ερμηνεύουν τους τρόπους με τους οποίους οι λέξεις και οι φράσεις που επιλέγονται κατασκευάζουν το νόημα και πώς οι προτάσεις, οι παράγραφοι, τα κεφάλαια κλπ. συσχετίζονται. Τέλος, πρέπει να αξιολογούν τους τρόπους με τους οποίους οι οπτικές θέασης και οι προθέσεις του συγγραφέα δομούν το περιεχόμενο και το ύφος του κειμένου.

γ) οι μαθητές προχωρούν σε **«ενσωμάτωση γνώσεων και ιδεών»**, δηλαδή, αξιολογούν τα ίδια τα κείμενα ως προς το περιεχόμενο τους, τον τρόπο οργάνωσης των επιχειρημάτων, των συλλογισμών και των αποδεικτικών στοιχείων. Τέλος, αναλύουν τον τρόπο με τον οποίο διαφορετικά κείμενα πραγματεύονται το ίδιο θέμα (διακειμενικότητα).

δ) Τέλος, οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να διαβάζουν και να κατανοούν κείμενα διαφορετικής **«εμβέλειας και πολυπλοκότητας»**. Οι μαθητές, αρχικά, έρχονται σε επαφή με κείμενα από τη λογοτεχνία και βαθμηδόν, με κείμενα πληροφοριακά ή / και επιστημονικά αυξημένης πολυπλοκότητας.

Από τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι η μελέτη των κειμένων γίνεται σε ένα αρκετά επιφανειακό επίπεδο. Έμφαση δίνεται στην επιφανειακή κατανόηση των κειμένων και την αξιολόγηση του περιεχομένου τους, στην ανάλυση της επιχειρηματολογίας και του τρόπου οργάνωσής της, στη μελέτη των συλλογισμών και των αποδείξεων που παρατίθενται και, τέλος, στην αποτίμηση των ιδεών που μεταδίδονται. Απουσιάζει οποιαδήποτε αναφορά σε κειμενικά είδη, ούτε επιχειρείται ανάλυση των κειμενογλωσσικών παραγόντων. Τέλος, απουσιάζει οποιαδήποτε αναφορά για την ανάγκη μελέτης των νέων κειμενικών ειδών και των νέων κειμενικών συμβάσεων που εντοπίζονται στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα και τις ψηφιακές πηγές.

Από την άλλη αξιοσημείωτη είναι η προσπάθεια να καλλιεργηθεί ο πολυτροπικός γραμματισμός στους μαθητές. Πιο ειδικά:

«Αναλύουν πώς τα οπτικά και πολυμεσικά στοιχεία συνεισφέρουν στο νόημα, το ύφος, ή την ομορφιά ενός κειμένου (π.χ. κομικς, πολυμεσική παρουσίαση ενός

μυθιστορήματος, παραμυθιού, μύθου, ποιήματος).» (Common Core States Standards, 2010, 12).

«Γνωρίζουν και χρησιμοποιούν διάφορα χαρακτηριστικά του κειμένου (π.χ. επικεφαλίδες, πίνακες περιεχομένων, γλωσσάρια, ηλεκτρονικά μενού, εικονίδια) για να εντοπίσουν γεγονότα – κλειδιά ή πληροφορίες σε ένα κείμενο.»

«Εξηγούν πώς συγκεκριμένες εικόνες (π.χ. ένα διάγραμμα που δείχνει πώς λειτουργεί μια μηχανή) συνεισφέρουν και αποσαφηνίζουν ένα κείμενο.» (Common Core States Standards, 2010, 13).

Από τα παραπάνω παραθέματα φαίνεται ότι στα κείμενα είτε αυτά είναι λογοτεχνικά είτε είναι πληροφοριακά, η γλώσσα δεν είναι το μοναδικό σημειωτικό σύστημα για την κατασκευή του νοήματος. Φαίνεται πως έχει εμπεδωθεί το γεγονός ότι στα κείμενα κυριαρχούν και άλλα σημειωτικά μέσα. Οι μαθητές, λοιπόν, θα πρέπει να μπορούν να αναλύουν τα πολυτροπικά στοιχεία είτε εντοπίζονται στα έντυπα είτε στα ψηφιακά κείμενα. Υπ' αυτήν την έννοια οι ΤΠΕ αξιοποιούνται ως μέσα για την καλλιέργεια του ψηφιακού, πολυτροπικού γραμματισμού στους μαθητές. Σημειώνεται, όμως, ότι η μελέτη και ανάλυση των στοιχείων της πολυτροπικότητας έτσι όπως προτείνεται στο αμερικανικό σύστημα δε συνδέεται με το γλωσσοδιδακτικό λόγο των Πολυγραμματισμών (New London Group, 1996), δεδομένου ότι λείπει η σχετική λογική.

3.3.4. Καλλιέργεια του γραπτού λόγου (Writing): η γραφή ως διαδικασία

Αναφορικά με την καλλιέργεια του γραπτού λόγου διαπιστώνεται ότι τα προγράμματα εστιάζουν στην παραγωγή κειμένων κυρίως επιχειρηματολογικών, πληροφοριακών και αφηγηματικών / διηγηματικών. Οι μαθητές καλούνται να συνειδητοποιήσουν ότι

«βασικός στόχος της γραφής είναι η σαφής επικοινωνία με ένα εξωτερικό, συχνά άγνωστο κοινό και αρχίζουν να προσαρμόζουν τη μορφή και το περιεχόμενο των γραπτών τους ώστε να διεκπεραιώσουν μια συγκεκριμένη δραστηριότητα και ένα στόχο.» (Common Core States Standards, 2010, 18).

Από το παραπάνω παράθεμα διαπιστώνεται ότι προκρίνεται η μελέτη του κοινωνικού συμβάντος. Η συνειδητοποίηση του κοινωνικού συμβάντος παίζει καθοριστικό ρόλο στην επιλογή της κατάλληλης γλώσσας, του ύφους και του κειμενικού είδους. Η παραπάνω αντίληψη συνδέεται με τη θεωρητική πρόταση της Νέας Ρητορικής, όπως αναπτύχθηκε στη Βόρεια Αμερική. Σύμφωνα με τη θεωρητική αυτή πρόταση η διδασκαλία των κειμενικών ειδών δεν έχει κεντρική θέση ούτε και γίνεται διεξοδικά. Αντίθετα, οι μαθητές επιδιώκεται να εκτεθούν σε μια μεγάλη ποικιλία κειμενικών ειδών (γραπτών κυρίως ακαδημαϊκών και προφορικών π.χ. συζητήσεις στην τάξη), ώστε οι ίδιοι με κατάλληλη επιλογή κειμενικού είδους, γλώσσας, ύφους και ρητορικών σχημάτων να επιτελέσουν αποτελεσματικά το έργο που τους έχει ανατεθεί.

Οι δεξιότητες παραγωγής γραπτού λόγου αναπτύσσονται σε τέσσερις βασικούς άξονες:

α) **«κειμενικοί τύποι (types) και στόχοι»:** οι μαθητές καλούνται να παραγάγουν κείμενα επιχειρηματολογικά, πληροφοριακά και αφηγηματικά αξιοποιώντας πηγές, πληροφοριακό υλικό και ιδέες. Η έμφαση δίνεται στα επιχειρήματα, στις ιδέες, στην οργάνωση του λόγου, στην ανάλυση του περιεχομένου και στις λεπτομέρειες. Πιο ειδικά, παρατίθεται ένα απόσπασμα για αναδειχθεί η λογική:

«Γράφουν πληροφοριακά / εξηγητικά κείμενα για να εξετάσουν ένα θέμα και μεταφέρουν τις ιδέες και τις πληροφορίες με σαφήνεια.

α. Εισάγουν ένα θέμα με σαφήνεια, παρέχουν μια γενική παρατήρηση και εστίαση, και ένα σύνολο πληροφοριών λογικά. Περιλαμβάνουν μορφοποίηση (π.χ. επικεφαλίδες), εικόνες και πολυμέσα όταν είναι χρήσιμο για να διευκολύνουν την κατανόηση.

β. Αναπτύσσουν το θέμα με γεγονότα, ορισμούς, συμπαγείς λεπτομέρειες, παραπομπές ή άλλες πληροφορίες και παραδείγματα που σχετίζονται με το θέμα.

γ. Συνδέουν τις ιδέες εντός και διαμέσου των κατηγοριών των πληροφοριών χρησιμοποιώντας λέξεις, φράσεις και προτάσεις (π.χ. αντίθετα, ειδικά).

δ. Χρησιμοποιούν ακριβή γλώσσα και ειδικό θεματικό λεξιλόγιο για να πληροφορήσουν ή να εξηγήσουν ένα θέμα.

ε. Παρέχουν μια συμπερασματική πρόταση ή ένα τμήμα σχετικό με τις πληροφορίες ή τις εξηγήσεις που παρουσιάζονται.» (Common Core States Standards, 2010, 20).

«Γραφή Κειμενικών ειδών, Χαρακτηριστικά και Τεχνική: Γράφουν ένα ιστορικό δοκίμιο φαντασίας, χρησιμοποιώντας πρωτογενείς πηγές.» (Connecticut States Standards, Grade 5, 21).

Από το παραπάνω παράθεμα φαίνεται ότι οι μαθητές καλούνται να γράψουν κείμενα εστιάζοντας στη δομή και την οργάνωση του κειμένου (επικεφαλίδες, εισαγωγή, κύριο θέμα, επίλογος κλπ.), στην επιλογή των κατάλληλων λέξεων και στην συνοχή (συνδετικές λέξεις κλπ.). Επισημαίνεται ότι απουσιάζει οποιαδήποτε αναφορά που να παραπέμπει στην κειμενοκεντρική θεωρία ή στη μελέτη των κειμενογλωσσικών παραγόντων (κλασική κειμενογλωσσολογία). Επιπλέον, η αναφορά σε κειμενικά είδη (*genres*) στο τοπικό πρόγραμμα δε συνδέεται με τη θεωρία των κειμενικών ειδών έτσι, όπως αναπτύχθηκε μέσα στο πλαίσιο της σχολής του Σίδνεϋ.

β) «**παραγωγή και διανομή του γραπτού**»: οι μαθητές παράγουν κείμενα με κατάλληλη οργάνωση και ύφος ανάλογα με τη δραστηριότητα, το σκοπό και το κοινό. Ακολουθούν τις διαδικασίες παραγωγής γραπτού λόγου μέσα από «τον σχεδιασμό, την αναθεώρηση, την επεξεργασία, την επανασύνθεση και την επαναπροσέγγιση» (Common Core States Standards, 2010, 18) του κειμένου. Τέλος, αξιοποιούν την τεχνολογία, ώστε να παραγάγουν και να δημοσιεύσουν τη δουλειά τους.

Επισημαίνεται ότι τόσο στο κοινό όσο και στο τοπικό πρόγραμμα κυριαρχεί ο γλωσσοδιδασκτικός λόγος της γραφής ως διαδικασίας. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από το παρακάτω παράθεμα:

«4. παράγουν γραπτό καθαρό και με συνοχή στο οποίο η παραγωγή, η οργάνωση και το ύφος είναι κατάλληλα ανάλογα με τη δραστηριότητα, το σκοπό και το ακροατήριο.

5. αναπτύσσουν και ενδυναμώνουν το γράψιμό τους όπως απαιτείται μέσω σχεδιασμού, αναθεώρησης, επεξεργασίας, επανασύνθεσης και επαναπροσέγγισης.

6. αξιοποιούν την τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένου του Διαδικτύου, για να παράγουν, να δημοσιεύουν το γραπτό τους, να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται με άλλους» (Common Core States Standards, 2010, 18).

«Διαδικασία Παραγωγής Γραπτού Λόγου: Σχέδιο: συλλογή και οργάνωση πληροφοριών από πολλαπλές πηγές για τη μελέτη ενός θέματος, για παράδειγμα, organizer ηλεκτρονικών γραφικών, συγκριτικός ή ταξινομικός πίνακας.

Σχέδιο: πλήρες σχέδιο που δείχνει τις συνδέσεις μεταξύ των ιδεών, που υποστηριζόμενο από στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια του σταδίου του σχεδιασμού.

Αναθεώρηση: ξαναγράφει πολλές φορές βασιζόμενος σε διαφορετικά σημεία εστίασης, π.χ., σε πρώτη ανάγνωση - προσθέτει λεπτομερή στοιχεία, δεύτερη ανάγνωση - διαγραφή προτάσεων ή φράσεων για να επιτευχθεί η ενότητα των παραγράφων, τρίτη ανάγνωση - η αναδιοργάνωση των ιδεών για απόδοση του νοήματος.

Επεξεργασία: χρήση πολλαπλών πηγών, π.χ., λεξικών, γλωσσαρίων, Θησαυρών, για διόρθωση και επεξεργασία.

Αναστοχασμός: Αναγνωρίζει το ύφος των επαγγελματιών συγγραφέων και τις τεχνικές, π.χ., στοιχεία, συμπεράσματα, επιλογή των λέξεων, σκοπό, την ανάπτυξη των χαρακτήρων και της πλοκής, αξιολογεί τα γραπτά των συνομήλικων του και υποστηρίζει τη γνώμη του χρησιμοποιώντας καθιερωμένα κριτήρια, π.χ., το περιεχόμενο, την οργάνωση, το ύφος, τις συμβάσεις, εξηγεί πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του δικού γραπτού, σύμφωνα με τα κριτήρια, π.χ., ρουμπρίκες, έγγραφα-πηγές, καταλόγους, οδηγούς συγγραφής σε έξι στάδια, χρησιμοποιεί

κριτήρια για να επιλέξει και να υπερασπιστεί τις επιλογές του για ένα portfolio κειμένων.

Δημοσίευση / Παρουσίαση: Δημοσιεύει και παρουσιάζει τα τελικά προϊόντα, χρησιμοποιώντας μια ποικιλία τεχνολογιών, π.χ. επεξεργαστή κειμένου, λογιστικά φύλλα, πολυμέσα, σλάιτς, λογισμικό παρουσίασης.» (Connecticut States Standards, Grade 5, 27-28).

Οι υπογραμμισμένες λέξεις στο παράθεμα έχουν συγκεκριμένο τοποθετημένο νόημα: ο σχεδιασμός / πλάνο των αρχικών ιδεών, η αναθεώρηση του πρόχειρου / προσχεδίου⁹, η επεξεργασία και η επανασύνθεση που προφανώς περιλαμβάνει διορθώσεις και βελτιώσεις, η επαναπροσέγγιση του θέματος του κειμένου και, τέλος, η δημοσίευσή του, αποτελούν όρους που παραπέμπουν στο γλωσσοδιδασκτικό λόγο της γραφής ως διαδικασίας. Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στην αλληλεπίδραση και συνεργασία του μαθητή με άλλους καθώς αυτή βοηθά στην αξιολόγηση και βελτίωση του γραπτού.

γ) «έρευνα για οικοδόμηση και παρουσίαση της γνώσης»: οι μαθητές καλούνται να διεξαγάγουν ερευνητικές εργασίες (project). Αντλούν πληροφορίες από μια ποικιλία πηγών, έντυπων και ηλεκτρονικών, από λογοτεχνικά και πληροφοριακά κείμενα ως υποστηρικτικό υλικό. Έμφαση δίνεται στην ερευνητική διαδικασία, στον αναστοχασμό¹⁰ και στην αποφυγή λογοκλοπής.

δ) «εμβέλεια παραγωγής γραπτών κειμένων»: σε αυτόν τον άξονα προτείνεται η συστηματική εμπλοκή του μαθητή στη διαδικασία παραγωγής ποικιλίας γραπτών κειμένων σε μεγαλύτερα ή μικρότερα χρονικά διαστήματα. Αυτό που προτείνεται, δηλαδή, είναι να γράφουν οι μαθητές κείμενα σε τακτά χρονικά διαστήματα, ακόμα και σε καθημερινή βάση.

3.3.5. Σύνδεση παραγωγής γραπτού λόγου με τις ΤΠΕ

Όπως ήδη φάνηκε, η παραγωγή γραπτών κειμένων από τους μαθητές γίνεται υπό το πρίσμα του γλωσσοδιδασκτικού λόγου της γραφής ως διαδικασίας. Μέσα σε αυτό

⁹ χωρίς, βέβαια, να αναφέρεται ρητά ο όρος *πρόχειρο κείμενο* – *draft*.

¹⁰ απόδοση του όρου *reflection*.

πλαίσιο οι ΤΠΕ παίζουν σημαντικό ρόλο. Μέχρι και την 5^η βαθμίδα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, που αντιστοιχεί λίγο πολύ με την 6^η Δημοτικού του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν με μια σχετική υποστήριξη από τους ενηλίκους να αξιοποιούν την τεχνολογία, προκειμένου να παράγουν και να δημοσιεύουν κείμενα. Θα πρέπει να αξιοποιούν τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα ως πηγή άντλησης υλικού και κειμένων, κυρίως πληροφοριακών. Επιπλέον, θα πρέπει να είναι σε θέση να πληκτρολογούν κείμενα με ένα ελάχιστο όριο τις δύο σελίδες τη φορά. Χαρακτηριστικά είναι τα παραθέματα:

«Με κάποια καθοδήγηση και υποστήριξη από ενηλίκους, να χρησιμοποιεί την τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένου του Διαδικτύου, για να παράγει και να δημοσιεύει γραπτά κείμενα και επιπλέον να αλληλεπιδρά και να συνεργάζεται με άλλους. Να επιδεικνύει επάρκεια στις δεξιότητες πληκτρολόγησης ώστε να δακτυλογραφεί τουλάχιστον δύο σελίδες τη φορά.»

«Να ανακαλεί σχετικές πληροφορίες από την εμπειρία του ή να συλλέγει σχετικές πληροφορίες από έντυπες και ψηφιακές πηγές. Να συνοψίζει ή να παραφράζει πληροφορίες σε σημειώσεις και σε ολοκληρωμένη δουλειά και να παρέχει έναν κατάλογο πηγών.» (Common Core States Standards, 2010, 21).

Από τα παραπάνω διαπιστώνεται αρχικά ότι οι μαθητές θα πρέπει να αναπτύξουν δεξιότητες βασικού, λειτουργικού χειρισμού των νέων τεχνολογιών. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να μπορούν να πληκτρολογούν κείμενα με σχετική ευχέρεια και να μπορούν να αναζητούν πληροφορίες στο Διαδίκτυο, γεγονός που απαιτεί δεξιότητες νέου γραμματισμού. Επιπλέον, οι ΤΠΕ αξιοποιούνται ως μέσο επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με τους συμμαθητές και τον κοινωνικό περίγυρο, γεγονός που προεκτείνει το σχολικό χώρο (παράλληλος ψηφιακός χώρος). Τέλος, οι μαθητές μέσα στα πλαίσια εκπόνησης διαφόρων διερευνητικών εργασιών αξιοποιούν τις ΤΠΕ για να αντλήσουν πληροφορίες, να συντάξουν κείμενα αξιοποιώντας στοιχεία πολυτροπικότητας και να

δημοσιεύσουν ή να παρουσιάσουν την τελική εργασία τους ενώπιον ακροατηρίου με την υποστήριξη κάποιου λογισμικού παρουσίασης.

«αξιοποιούν την τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένου του Διαδικτύου, για να παράγουν, να δημοσιεύουν το γραπτό τους, να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται με άλλους.» (Common Core States Standards, 2010, 18).

«Δημοσίευση / Παρουσίαση: Δημοσιεύει και παρουσιάζει τα τελικά προϊόντα, χρησιμοποιώντας μια ποικιλία τεχνολογιών, π.χ. επεξεργαστή κειμένου, λογιστικά φύλλα, πολυμέσα, σλάιτς, λογισμικό παρουσίασης.» (Connecticut States Standards, Grade 5, 27-28).

Είναι φανερό ότι η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών απαιτεί δεξιότητες τόσο τεχνικού λειτουργικού γραμματισμού όσο και δεξιότητες νέου γραμματισμού.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, επισημαίνεται ότι οι ΤΠΕ αξιοποιούνται ως πηγή άντλησης πληροφοριών και κειμένων, ως μέσο αλληλεπίδρασης, επικοινωνίας και διεπαφής και ως μέσο πρακτικής, νέου, ψηφιακού γραμματισμού.

3.3.6. Παραγωγή και κατανόηση προφορικού λόγου (Speaking / Listening)

Η καλλιέργεια δεξιοτήτων προφορικού λόγου περιλαμβάνει την ομιλία (Speaking) και την ακρόαση (Listening). Οι δεξιότητες αυτές, που αντιμετωπίζονται σε μια ενιαία ενότητα, καλλιεργούνται μέσα στο πλαίσιο δομημένων συζητήσεων. Παρατίθεται το παρακάτω απόσπασμα για να αναδειχθεί το πλαίσιο μέσα στο οποίο επιτυγχάνεται η καλλιέργεια των δύο αυτών δεξιοτήτων:

«Για την οικοδόμηση θεμελίων κολεγιακής και επαγγελματικής ετοιμότητας, οι μαθητές πρέπει να έχουν επαρκείς ευκαιρίες συμμετοχής σε μια ποικιλία πλούσιων, δομημένων συνομιλιών – ως μέρος ενός συνόλου τάξης, σε μικρές ομάδες, και με ένα συνεργάτη. Όντας παραγωγικά μέλη τέτοιων συνομιλιών είναι

απαραίτητο οι μαθητές να συνεισφέρουν με εύστοχες, σχετικές πληροφορίες, απαντούν και αναπτύσσουν τι είπαν οι άλλοι, κάνουν συγκρίσεις και αντιπαραβολές, και αναλύουν και συνθέτουν ένα πλήθος ιδεών σε διάφορα γνωστικά πεδία.» (Common Core States Standards, 2010, 22).

Σύμφωνα με το παραπάνω παράθεμα οι μαθητές εμπλέκονται σε μια ποικιλία δομημένων συζητήσεων και συνομιλιών πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα. Οι συζητήσεις αυτές φαίνεται ότι είναι προσχεδιασμένες και διεξάγονται είτε με μορφή διαλόγου μεταξύ δύο συνομιλητών είτε με μορφή συνομιλιών σε μικρές ομάδες.

Η καλλιέργεια του προφορικού λόγου αναπτύσσεται σε δύο άξονες:

α) **«κατανόηση και συνεργασία»:** στον άξονα αυτό δίνεται έμφαση στην προετοιμασία και τη συμμετοχή των μαθητών σε συζητήσεις. Οι μαθητές επιδιώκεται να μπορούν να συνεργάζονται με τους συμμαθητές τους ή με άλλους συνομιλητές. Σημαντική θεωρείται η ικανότητάς τους να «χτίζουν» πάνω στις ιδέες των άλλων και να εκφράζονται με σαφήνεια. Προκρίνεται και η ικανότητα των μαθητών να μπορούν να πείθουν τους συνομιλητές του με επιχειρήματα και συλλογισμούς. Πιο ειδικά:

«1. Εμπλέκονται αποτελεσματικά σε μια ποικιλία συνεργατικών συζητήσεων (ένας προς ένα, σε ομάδες, καθοδηγούμενη από το δάσκαλο) με διάφορους συνομιλητές σε θέματα και κείμενα επιπέδου 4, οικοδομώντας πάνω στις ιδέες των άλλων και εκφράζουν τις δικές τους με σαφήνεια.

α. Έρχονται στη συζήτηση προετοιμασμένοι, έχοντας διαβάσει και έχοντας μελετήσει το απαιτούμενο υλικό, αξιοποιούν ρητά αυτή την προετοιμασία και άλλες γνωστές πληροφορίες για το θέμα, ώστε να διερευνήσουν τις υπό συζήτηση ιδέες.

β. Ακολουθούν τους προαποφασισμένους κανόνες της συζήτησης και διεκπεραιώνουν τους ρόλους που τους έχουν διανεμηθεί.

γ. Θέτουν και απαντούν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις για να διασαφηνίσουν και να παρακολουθήσουν τις πληροφορίες, κάνουν σχόλια που προωθούν τη συζήτηση και σχετίζονται με τις παρατηρήσεις των άλλων.

δ. Αναθεωρούν τις κεντρικές ιδέες που εκφράστηκαν και εξηγούν τις δικές τους ιδέες και τι κατάλαβαν υπό το φως της συζήτησης

2. Παραφράζουν μέρη ενός κειμένου που διαβάστηκε φωναχτά ή τις πληροφορίες που παρουσιάστηκαν μέσω ποικίλων μέσων και μορφών συμπεριλαμβανομένων των οπτικών, ποσοτικών και προφορικών.

3. Προσδιορίζουν τους λόγους και τις αποδείξεις που παρέχει ένας ομιλητής για να υποστηρίξει συγκεκριμένα σημεία.» (Common Core States Standards, 2010, 24).

β) «**παρουσίαση γνώσεων και ιδεών**»: σε αυτό τον άξονα έμφαση δίνεται στην παρουσίαση των πληροφοριών, των ευρημάτων της ερευνητικής προσπάθειας των μαθητών. Οι μαθητές πρέπει να μπορούν να μεταδώσουν τις σκέψεις τους, τις γνώσεις και τις πληροφορίες με ένα τρόπο τέτοιο, ώστε οι ακροατές να μπορούν να παρακολουθήσουν τη λογική, την οργάνωση των ιδεών και γενικά, την πορεία και το ύφος του λόγου τους. Επιπλέον, οι μαθητές θα πρέπει να προσαρμόζουν το λόγο τους ανάλογα με τη δραστηριότητα, το σκοπό και το ακροατήριο. Πιο ειδικά:

«Διαφοροποιούνται ανάμεσα σε συγκεκριμένα που απαιτούν την επίσημη αγγλική (π.χ. παρουσιάζοντας ιδέες) και καταστάσεις κατά τις οποίες ανεπίσημος λόγος είναι κατάλληλος (π.χ. συζητήσεις σε μικρές ομάδες). Χρησιμοποιούν επίσημα Αγγλικά ανάλογα με τη δραστηριότητα και την περίσταση.» (Common Core States Standards, 2010, 24).

Από τα παραπάνω παραθέματα γίνεται κατανοητό ότι οι μαθητές εμπλέκονται σε συζητήσεις που είναι προσχεδιασμένες και δομημένες, έρχονται προετοιμασμένοι να συζητήσουν για κάποιο ζήτημα και υπ' αυτήν την έννοια επιδιώκεται να χρησιμοποιούν επεξεργασμένο λόγο ή λόγο ανάλογα με την περίσταση. Μέσα σε αυτό το πλαι-

σιο δεν επιδιώκεται η αυθόρμητη παραγωγή του λόγου, αλλά, αντίθετα, επιδιώκεται να αναδειχθεί η οργάνωση του λόγου, η πορεία της σκέψης, η παράθεση της επιχειρηματολογίας και η αξιολόγηση των συλλογισμών. Οι μαθητές, λοιπόν, θα πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζονται κατάλληλα το λόγο και το ύφος τους ανάλογα με το κοινωνικό συμβάν. Η παραπάνω αντίληψη παραπέμπει στην θεωρητική πρόταση της Νέας Ρητορικής.

3.3.7. Σύνδεση της παραγωγής και κατανόησης προφορικού λόγου με τις ΤΠΕ

Η παραγωγή και κατανόηση του προφορικού λόγου μπορεί να ενισχυθεί από τα νέα τεχνολογικά μέσα. Ήδη από το εισαγωγικό σημείωμα της ενότητας φαίνεται ότι έχουν εμπεδωθεί οι αλλαγές που έχουν προκύψει στην επικοινωνία με την ενσωμάτωση και τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Πιο συγκεκριμένα:

«Οι νέες τεχνολογίες έχουν διευρύνει και επεκτείνει το ρόλο που παίζουν η ομιλία και η ακρόαση στην κατάκτηση και το μοίρασμα της γνώσης και έχουν ενισχύσει τους δεσμούς με άλλες μορφές επικοινωνίας. Τα ψηφιακά κείμενα φέρνουν τους μαθητές αντιμέτωπους με τη δυνατότητα για συνεχώς ενημερωμένους και δυναμικά εναλλασσόμενους συνδυασμούς λέξεων, γραφικών, εικόνων, υπερσυνδέσεων και ενσωματωμένου βίντεο και ήχου.» (Common Core States Standards, 2010, 22).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο είναι σχεδόν αυτονόητο ότι οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να ενισχύουν τις προφορικές παρουσιάσεις των εργασιών τους με τη χρήση της νέας τεχνολογίας προκειμένου να παρουσιάσουν ένα θέμα ή τα ευρήματα της ερευνητικής τους εργασίας με τρόπο εύληπτο. Οι νέες τεχνολογίες, λοιπόν, αξιοποιούνται ως βοηθητικό και υποστηρικτικό εργαλείο στην υπηρεσία των μαθητών.

«5. Προσθέτουν ηχογραφήσεις και οπτικές απεικονίσεις σε παρουσιάσεις κατάλληλα ώστε να ενισχύσουν την ανάπτυξη των κύριων ιδεών ή θεμάτων.»

«5. Συμπεριλαμβάνουν πολυμεσικά στοιχεία (π.χ. γραφικά, ήχο) και οπτικές απεικονίσεις σε παρουσιάσεις κατάλληλα ώστε να ενισχύσουν την ανάπτυξη των κύριων ιδεών ή θεμάτων.» (Common Core States Standards, 2010, 24).

Είναι φανερό ότι οι δημιουργία παρουσιάσεων με τη χρήση κάποιου λογισμικού παρουσίασης απαιτεί δεξιότητες νέου γραμματισμού. Οι μαθητές, δηλαδή, θα πρέπει όχι μόνο να κατέχουν τις ειδικές τεχνικές γνώσεις αλλά και θα πρέπει να οργανώνουν τα πολυτροπικά στοιχεία (εικόνες, ήχους, βίντεο, γραφικά, γραφήματα κλπ) με τέτοιο τρόπο, ώστε οι παρουσιάσεις τους να είναι πιο ενδιαφέρουσες και πιο κατανοητές. Συνεπώς, οι ΤΠΕ αξιοποιούνται τόσο ως μέσα για να γίνει το μάθημα πιο ενδιαφέρον όσο και ως μέσα πρακτικής νέου γραμματισμού.

3.3.8. Πολυτροπικές θεωρήσεις: αποσπασματική επιρροή από τους πολυγραμματισμούς

Είναι γνωστό ότι για την κατασκευή και μετάδοση του νοήματος δε χρησιμοποιείται ένα μόνο σημειωτικό σύστημα επικοινωνίας (συνήθως η γλώσσα), αλλά ο συνδυασμός πολλαπλών σημειωτικών συστημάτων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο το κοινό πρόγραμμα φαίνεται να παρακολουθεί τις εξελίξεις και τον επιστημονικό προβληματισμό. Οι μαθητές, λοιπόν, επιδιώκεται να εφοδιαστούν με δεξιότητες πρόσληψης, κατανόησης και αξιοποίησης της πολυτροπικότητας. Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν πρόσφορο έδαφος για μίξη των σημειωτικών συστημάτων και αξιοποίηση της πολυτροπικότητας. Είναι λογικό, λοιπόν, και αναμενόμενο να μη λείπουν οι αναφορές για αξιοποίηση των πολυτροπικών στοιχείων από ένα σύγχρονο πρόγραμμα.

Οι μαθητές, λοιπόν, καλούνται να παραγάγουν κείμενα μέσα στα πλαίσια διερευνητικών εργασιών και να παρουσιάζουν τα ευρήματά τους αξιοποιώντας κάποιο λογισμικό παρουσίασης. Στις παρουσιάσεις αυτές που πραγματοποιούνται ενώπιον ακροατηρίου, οι μαθητές ενσωματώνουν πολυτροπικό υλικό όπως γραφικά, ήχους, πίνακες και γραφήματα, βίντεο και κινούμενες εικόνες, για να καταστήσουν την παρουσίαση πιο ενδιαφέρουσα και να μεταδώσουν τις πληροφορίες και τα ευρήματα με εύληπτο τρόπο. Πιο συγκεκριμένα:

«Προσθέτουν εικόνες ή άλλες οπτικές απεικονίσεις σε περιγραφές κατάλληλα για να αποσαφηνίσουν ιδέες, σκέψεις και συναισθήματα.» (Common Core States Standards, 2010, 23).

«Δημιουργούν ελκυστικές ηχογραφήσεις ιστοριών και ποιημάτων που επιδεικνύουν ευχέρεια στην ανάγνωση με ένα κατανοητό ρυθμό. Προσθέτουν οπτικές απεικονίσεις όπου χρειάζεται για να δώσουν έμφαση ή να ενισχύσουν συγκεκριμένα γεγονότα ή λεπτομέρειες.» (Common Core States Standards, 2010, 24).

«Δημοσιεύουν και παρουσιάζουν ένα τελικό προϊόν χρησιμοποιώντας μια ποικιλία τεχνολογικών μέσων π.χ. επεξεργαστή κειμένου, λογιστικά φύλλα, πολυμέσα, λογισμικό παρουσίασης, σλάιτς, λογισμικό δημοσίευσης.»

«Παίρνουν σκόπιμες αποφάσεις για τη μορφή, τα γραφικά, τις εικόνες και τα άλλα χαρακτηριστικά π.χ. επεξηγηματικά κείμενα φωτογραφιών, χάρτες, βασισμένοι στο ακροατήριο.» (Connecticut States Standards, Grade 5, 33).

Από τα παραπάνω, λοιπόν, προκρίνεται η ανάγκη για πολυτροπική κατασκευή και μετάδοση του νοήματος. Οι αντιλήψεις αναφορικά με την πολυτροπικότητα δε συνδέονται με το γλωσσοδιδακτικό λόγο των Πολυγραμματισμών τουλάχιστο έτσι, όπως διαμορφώθηκε από το New London Group (1996). Αυτό που λείπει είναι η συνολική λογική και υπ' αυτήν την έννοια οι αντιλήψεις αυτές μπορούν να θεωρηθούν αναδυόμενες.

3.3.9. Κοινωνικοπολιτικές θεωρήσεις: η αμερικανική εκδοχή του κριτικού γραμματισμού

Στο εισαγωγικό σημείωμα του Common Core States Standards προβάλλεται η ανάγκη για καλλιέργεια δεξιοτήτων αναφορικά με την ανάπτυξη της κριτική ικανότητας των μαθητών. Πιο ειδικά:

«Οι μαθητές είναι ενεργοί και ανοιχτόμυαλοι – αλλά και παρατηρητικοί – αναγνώστες και ακροατές. Εργάζονται επιμελώς για να κατανοήσουν επακριβώς τι

λέει ένας συγγραφέας ή ομιλητής, αλλά επιπλέον αμφισβητούν τις υποθέσεις και τις προϋποθέσεις ενός συγγραφέα ή ενός ομιλητή και αξιολογούν την φιλαλήθεια των ισχυρισμών και την αξιοπιστία της επιχειρηματολογίας.» (Common Core States Standards, 2010, 7).

Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω αντιλήψεις περιορίζονται στην κριτική και αποτίμηση των λεγομένων των ομιλητών / συγγραφέων καθώς και στην αξιολόγηση της επιχειρηματολογίας και των συλλογισμών. Οι αντιλήψεις αυτές δε συνδέονται με το γλωσσολογικό λόγο του *κριτικού* γραμματισμού, καθώς η κριτική δεν επικεντρώνεται στις επιλογές των ομιλητών και στον τρόπο με τον οποίο οι επιλογές αυτές κατασκευάζουν *φέτες* της πραγματικότητας, συντηρούν και αναπαράγουν ή ανατρέπουν στερεότυπα, ρατσιστικές ή σεξιστικές αντιλήψεις, ιδεολογίες και δομούν ταυτότητες. Δεν προωθείται, δηλαδή, η μελέτη της γλώσσας ως μέσο ανατροπής ή αποδόμησης κυρίαρχων ιδεολογιών ή ρόλων (λόγου χάρι πώς δομείται γλωσσικά ο επίσημος λόγος, από ποιους επιλέγεται, υπό ποιες συνθήκες, ποιες είναι οι συνέπειες χρήσης του αναφορικά με τη συγκρότηση της ταυτότητας και της κυρίαρχης ιδεολογίας κλπ.). Οι αντιλήψεις που αποτυπώνονται στο πρόγραμμα συνδέονται με την κριτική στην αμερικανική της εκδοχή (*κριτική των ουμανιστικών παραδόσεων*).

Αναφορικά με τις ΤΠΕ γίνεται λόγος μόνο για κριτική αξιολόγηση των πηγών και όχι για κριτική των ίδιων των τεχνολογικών μέσων ως φορέων αλλαγής στην ίδια τη φύση της επικοινωνίας.

3.3.10. Πολυπολιτισμικές θεωρήσεις: αναδυόμενες αντιλήψεις από το χώρο της διαπολιτισμικής αγωγής

Ήδη στο κεφάλαιο που αναλύονται οι γνώσεις για τον κόσμο έχει τεθεί το ζήτημα της καλλιέργειας δεξιοτήτων στους μαθητές αναφορικά με την ικανότητά τους να ζουν, να εργάζονται και να λειτουργούν αποτελεσματικά μέσα στο πλαίσιο της σύγχρονης πολυγλωσσικής και πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Πιο ειδικά αναφέρεται ότι:

«Οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι η τάξη και ο χώρος εργασίας του 21^{ου} αιώνα είναι περιβάλλοντα στα οποία άνθρωποι από συχνά πολύ διαφορετικές κουλτούρες και οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ποικίλες εμπειρίες και οπτικές μαθαίνουν και εργάζονται μαζί. Οι μαθητές ενεργά επιδιώκουν να κατανοήσουν τις άλλες κουλτούρες και οπτικές μέσω της ανάγνωσης και της ακρόασης, και είναι ικανοί να επικοινωνούν αποτελεσματικά με ανθρώπους διαφορετικής προέλευσης. Αξιολογούν κριτικά και εποικοδομητικά τις οπτικές των άλλων. Μέσω της ανάγνωσης των σπουδαίων έργων της κλασικής και σύγχρονης λογοτεχνίας από διάφορες περιόδους, κουλτούρες και οπτικές, οι μαθητές έμμεσα βιώνουν κόσμους και εμπειρίες πολύ διαφορετικές από τις δικές τους.» (Common Core States Standards, 2010, 7).

Αντιλήψεις, όπως οι παραπάνω, δεν εντοπίζονται σε όλο το εύρος των προγραμμάτων και δε φαίνεται να προωθούνται παιδαγωγικές αντιλήψεις και πρακτικές που συνδέονται με το χώρο της διαπολιτισμικής αγωγής και εκπαίδευσης. Δε φαίνεται να προωθείται ούτε η πολλαπλογλωσσία ούτε και να αξιοποιούνται στοιχεία από άλλες γλώσσες, πολιτισμούς και κουλτούρες. Η μελέτη της αγγλικής σχετίζεται με άλλες γλώσσες (π.χ. αρχαία ελληνικά και λατινικά) μόνο στο επίπεδο της διαχρονίας και της μορφολογικής ανάλυσης των λέξεων. Μόνο στην περίπτωση της μελέτης του λεξιλογίου πάνω σε μορφολογικής και ετυμολογικής φύσης θέματα οι λέξεις της αγγλικής γλώσσας συνδέονται με τα αρχαία ελληνικά και τα λατινικά. Σε γενικές γραμμές προωθείται η χρήση της αγγλικής γλώσσας και ιδιαίτερα της επίσημης πρότυπης ποικιλίας και η τάξη φαίνεται να αντιμετωπίζεται ως μονογλωσσική.

Τα παραπάνω μπορούν να ερμηνευθούν ως εξής: είτε η πολυγλωσσία θεωρείται κάτι δεδομένο για την αμερικανική κοινωνία και, άρα, δεν υπάρχει λόγος για ρητές αναφορές στο πρόγραμμα, είτε αντιλήψεις που προέρχονται από τον κίνημα «Μόνο αγγλικά»¹¹ οδηγούν στο περιθώριο τις άλλες γλώσσες, τις διαλέκτους, τους άλλους πολιτισμούς και τις κουλτούρες.

¹¹ απόδοση του όρου *Only English Movement*.

3.4. Διδακτικές πρακτικές και ταυτότητες

Στο κεφάλαιο αυτό επιχειρείται η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι γλωσσοδιδακτικοί λόγοι (*discourses*) πραγματώνονται κατά τη διδασκαλία της γλώσσας και εξετάζεται το είδος των κοινωνικών ταυτοτήτων – Λόγων (*Discourses*) που προϋποτίθεται ή κατασκευάζεται από τα προγράμματα.

3.4.1. Διδακτικές πρακτικές

Στην ενότητα αυτή εξετάζονται οι διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζονται στη διδασκαλία της γλώσσας. Αναφορικά με τον τρόπο (*manner*) γραμματισμού των μαθητών προωθείται κυρίως η ανακαλυπτική – διερευνητική μέθοδος (Καψάλης & Νημά, 2007), δηλαδή, εφαρμόζονται προοδευτικές παιδαγωγικές πρακτικές. Παρατηρείται, όμως, διαφοροποίηση ανάλογα με το βαθμό καθοδήγησης από την πλευρά του εκπαιδευτικού. Κατά συνέπεια, στις μικρότερες τάξεις της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης η καθοδήγηση είναι αυξημένη, ενώ, καθώς οι μαθητές προχωρούν στις επόμενες βαθμίδες εκπαίδευσης, η καθοδήγηση ελαττώνεται. Απώτερος στόχος είναι να μην υπάρχει καθόλου καθοδήγηση, ώστε ο μαθητής να αποκτήσει σταδιακά αυξημένη αυτονομία.

Αν και δεν προτείνονται ρητά συγκεκριμένα διδακτικά συμβάντα, διδακτικές δραστηριότητες ή θεματικές ενότητες, γεγονός που συνδέεται με την ανοιχτή φύση των προγραμμάτων, εντούτοις ανιχνεύονται οι εξής διδακτικές πρακτικές:

1. Ως προς την κατανόηση του γραπτού λόγου, η διδασκαλία αποσκοπεί στο να καταστήσει τους μαθητές επαρκείς αναγνώστες με την έννοια ότι θα μπορούν να προσεγγίσουν, να αναλύσουν, να ερμηνεύσουν κείμενα από μια μεγάλη ποικιλία κειμενικών ειδών. Τα κείμενα αυτά μπορεί να είναι λογοτεχνικά, πληροφοριακά ή ακαδημαϊκού τύπου. Δεν προτείνεται, ωστόσο, η συστηματική και διεξοδική μελέτη των κειμενικών ειδών. Τα κείμενα λειτουργούν ως επί το πλείστον ως αφορμή για να συζητηθούν διάφορες θεματικές και να επιτευχθεί η σύνδεση με την εξωγλωσσική πραγματικότητα ή να μελετηθεί η γλώσσα των κειμένων, το ύφος, τα ρητορικά σχήματα, η επιχειρηματολογία, οι συλλογισμοί κλπ. Υπ' αυτήν την έννοια δεν προκύπτουν παιδαγωγικές αντιλήψεις που να συνδέονται με τον κειμενοκεντρικό λόγο.

2. Αναφορικά με την παραγωγή γραπτών κειμένων το πρόγραμμα επιδιώκει να καταστήσει τους μαθητές ικανούς να συγγράφουν κείμενα ακολουθώντας κυρίως τα στάδια της συγγραφικής διαδικασίας. Οι μαθητές εμπλέκονται σε *σχέδια δράσης – projects*, ερευνούν τις πηγές, συλλέγουν υλικό και συνθέτουν γραπτές εργασίες. Στην παραγωγή τέτοιων εργασιών μπορούν να εργάζονται τόσο ατομικά όσο και ομαδικά. Η συγγραφική δραστηριότητα λαμβάνει μορφή *ρουτίνας*, δεδομένου ότι οι μαθητές εθίζονται στο να συγγράφουν κείμενα τόσο σε στενά όσο και σε πιο διευρυμένα χρονικά πλαίσια. Τέλος, οι μαθητές δημοσιεύουν ή παρουσιάζουν το προϊόν της έρευνάς τους μπροστά σε ακροατήριο αξιοποιώντας στην παρουσίαση αυτή τα τεχνολογικά μέσα. Οι αντιλήψεις που αντιμετωπίζουν τη γραφή ως διαδικασία συνδέονται με τον αντίστοιχο γλωσσοδιδακτικό λόγο.

3. Η συγγραφική δραστηριότητα και η παρουσίαση των εργασιών μπροστά σε ακροατήριο προϋποθέτει δεξιότητες αναφορικά με την παραγωγή και κατανόηση του προφορικού λόγου. Οι μαθητές συμμετέχουν σε ομάδες διαλόγου, οικοδομούν νέες γνώσεις πάνω στις προϋπάρχουσες, αξιολογούν τα επιχειρήματα και τους συλλογισμούς των συνομιλητών τους, τις πληροφορίες και τα δεδομένα. Επιπλέον, προσαρμόζουν τη γλώσσα και το ύφος τους ανάλογα με το κοινωνικό συμβάν λαμβάνοντας υπόψη το στόχο και τη δραστηριότητα και αξιοποιούν τα τεχνολογικά μέσα (πολυμέσα, εικόνες, βίντεο, ηχογραφήσεις, γραφήματα κλπ.) για να μεταδώσουν τις πληροφορίες με πιο εύληπτο, κατανοητό και ενδιαφέροντα τρόπο. Οι παραπάνω αντιλήψεις για την ανάλυση του επικοινωνιακού συμβάντος με την ανάλογη προσαρμογή της γλώσσας και την κατάλληλη επιλογή κειμενικού είδους παραπέμπει στην θεωρητική πρόταση της Νέας Ρητορικής. Επιπλέον, η αξιοποίηση στοιχείων πολυτροπικότητας δεν παραπέμπει στο λόγο των Πολυγραμματισμών, δεδομένου ότι λείπει η σχετική λογική.

4. Αναφορικά με τις γνώσεις για τη γλώσσα τα προγράμματα επικεντρώνονται στην μετάδοση μεταγλωσσικών γνώσεων σε επίπεδο δομής. Οι μαθητές επιδιώκεται να εφοδιαστούν με γνώσεις γραμματικής και συντακτικού, ορθογραφίας και στίξης. Οι δεξιότητες πρώτης γραφής και ανάγνωσης στους μικρούς μαθητές επιτυγχάνεται κυρίως μέσα από την ευρέως διαδεδομένη στις ΗΠΑ μέθοδο phonics. Το λε-

ξιλόγιο διδάσκεται είτε ενταγμένο σε φράσεις ή προτάσεις είτε αποπλαισιωμένο και προκρίνονται γνώσεις σημασιολογικής, μορφολογικής ή ετυμολογικής φύσης. Οι παραπάνω αντιλήψεις αναφορικά με τη μέθοδο phonics και τη μετάδοση μεταγλωσσικών γνώσεων γύρω από τη δομή της γλώσσας συνδέονται με το παλαιό, παραδοσιακό δομιστικό – μηχανιστικό πρότυπο που αντλεί από το λόγο του αναγνωριστικού γραμματισμού.

Ως προς το χρόνο (*time*) και το χώρο (*space*) της ανάπτυξης του γραμματισμού των μαθητών, δε εντοπίζονται ρητές αναφορές. Φαίνεται, δηλαδή, ότι δεν έχει εμπεδωθεί το γεγονός ότι ο γραμματισμός μπορεί να συνεχίζεται και εκτός σχολικών ορίων και ωρολογίου προγράμματος. Αναφορά σε χρονικά πλαίσια γίνεται στην ενότητα που αφορά την παραγωγή του γραπτού λόγου. Διαβάζουμε σχετικά:

«Εμβέλεια συγγραφικής δραστηριότητας

10. Γράφουν τακτικά σε εκτενή χρονικά πλαίσια (χρόνος για έρευνα, αναστοχασμό και αναθεώρηση) και στενά χρονικά πλαίσια (σε μια μόνο προσπάθεια, η σε μια ή δύο μέρες) για μια ποικιλία δραστηριοτήτων, στόχων και ακροατηρίου.»
(Common Core States Standards, 2010, 18).

Ομοίως:

«Αναπτύσσουν την ικανότητα να οικοδομούν γνώσεις πάνω σε ένα γνωστικό αντικείμενο μέσω ερευνητικών εργασιών και να ανταποκρίνονται αναλυτικά σε λογοτεχνικές και πληροφοριακές πηγές. Για να ανταποκριθούν σε αυτούς τους στόχους πρέπει να αφιερώσουν σημαντικό χρόνο και προσπάθεια για να γράψουν και να παράγουν πολυάριθμα κείμενα σε στενά και εκτενή χρονικά πλαίσια κατά τη διάρκεια της χρονιάς.» (Common Core States Standards, 2010, 18).

Η επέκταση του χώρου και του χρόνου προϋποτίθεται κυρίως μέσα από την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, όπως αναλύεται παρακάτω.

3.4.2. Σύνδεση των διδακτικών πρακτικών με τις ΤΠΕ

Οι νέες τεχνολογίες και τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα ενισχύουν και αναπλαισιώνουν τη διδακτική πράξη και, επιπλέον, επεκτείνουν το σχολικό χωροχρόνο κυρίως σε ό,τι αφορά τις δραστηριότητες παραγωγής λόγου. Οι μαθητές αξιοποιούν τις ηλεκτρονικές πηγές προκειμένου να αντλήσουν πληροφοριακό υλικό μέσα στο πλαίσιο διεκπεραίωσης διερευνητικών εργασιών. Οι μαθητές κατά τη διάρκεια των ερευνητικών εργασιών που είναι συνήθως ομαδικές, καλούνται να αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες, ώστε να διανεμούν και να διαβιβάσουν τις πληροφορίες και το υλικό, να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, να αλληλεπιδράσουν και να συνεργαστούν προς την επίτευξη ενός κοινού στόχου. Ο στόχος αυτός είναι το παραγόμενο τελικό προϊόν που έχει ως αποδέκτες όχι μόνο τη σχολική κοινότητα, αλλά και το κοινωνικό σύνολο.

Συνεπώς, οι ΤΠΕ αξιοποιούνται και για την επέκταση του σχολικού χωροχρόνου. Οι μαθητές εργάζονται και εκτός τάξης συλλέγοντας, αξιολογώντας και διαμοιράζοντας το υλικό, συνθέτουν τα κείμενα και τελικά, παρουσιάζουν την τελική εργασία ενώπιον ακροατηρίου.

3.4.3. Ταυτότητες μαθητών και εκπαιδευτικών

Στην υποενοότητα αυτή επιχειρείται η διερεύνηση του τρόπου πραγμάτωσης των γλωσσοδιδασκτικών λόγων που ανιχνεύθηκαν αναφορικά με τις γνώσεις για τον κόσμο, τη γλώσσα και τη σημείωση με στόχο να κατανοηθεί καλύτερα το είδος των ταυτοτήτων – Λόγων των κοινωνικών πρωταγωνιστών που είτε προϋποτίθενται είτε κατασκευάζονται.

Ο μαθητής τοποθετείται στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Κύριος στόχος είναι να προετοιμαστεί ακαδημαϊκά, ώστε να αποκτήσει ετοιμότητα είτε για κολεγιακή είτε για επαγγελματική καριέρα.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, οι μαθητές, πρωτίστως, πρέπει να αναπτύξουν αυτονομία. Διαβάζουμε σχετικά:

«Οι μαθητές μπορούν χωρίς σημαντική παρακίνηση, να κατανοούν και να αξιολογούν πολύπλοκα κείμενα σε ένα ευρύ φάσμα τύπων και γνωστικών αντικειμέ-

νων, και μπορούν να κατασκευάσουν αποτελεσματικά επιχειρήματα και να μεταδώσουν πολύπλοκη και πολύπλευρη πληροφόρηση. Ομοίως, οι μαθητές μπορούν αυτόνομα να διακρίνουν τα επιχειρήματα-κλειδιά ενός ομιλητή, ζητούν διευκρινίσεις, και διατυπώνουν σχετικές ερωτήσεις. Οικοδομούν πάνω στις ιδέες των άλλων, αρθρώνουν τις δικές τους ιδέες, και επιβεβαιώνουν όσα κατάλαβαν. Χωρίς υποστήριξη αξιοποιούν την πρότυπη αγγλική γλώσσα, αποκτούν και χρησιμοποιούν ένα ευρύ φάσμα λεξιλογίου. Γενικότερα, γίνονται αυτοκαθοδηγούμενοι μαθητές, αναζητούν αποτελεσματικά και αξιοποιούν πόρους για να τους βοηθήσουν, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών, των συνομηλίκων, έντυπου και ψηφιακού υλικού αναφοράς.» (Common Core States Standards, 2010, 7).

Από το παραπάνω παράθεμα γίνεται φανερός ο στόχος. Οι μαθητές πρέπει να αναπτύξουν αυτονομία και αυτενέργεια, να αναζητούν χωρίς υποβοήθηση τους πόρους που θα τους βοηθήσουν να κατακτήσουν τη νέα γνώση. Ενδιαφέρον προκαλεί η συχνή χρήση όρων με συγκεκριμένο τοποθετημένο νόημα, όπως *χτίζουν, οικοδομούν, θεμέλιο, σκαλωσιά (scaffold)*. Οι λέξεις αυτές παραπέμπουν απευθείας σε προοδευτικές παιδαγωγικές αντιλήψεις που σχετίζονται με την αξιοποίηση και ενεργοποίηση του γλωσσικού και πολιτισμικού κεφαλαίου των μαθητών προκειμένου να οικοδομηθεί πάνω σε αυτό η νέα γνώση. Βέβαια, οι μαθητές προοδευτικά θα πρέπει να αυτονομούνται και να *μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν*.

Από τα παραπάνω φάνηκε ότι ο μαθητής τοποθετείται στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Θα πρέπει να επισημανθεί, λοιπόν, η μαθητοκεντρική φύση του προγράμματος. Μέσα στο πλαίσιο των προοδευτικών παιδαγωγικών αντιλήψεων προωθούνται και πρακτικές που ενισχύουν την ομαδικότητα και τη συνεργασία. Παρατίθεται το εξής:

«Συμμετέχουν σε κοινή έρευνα και σε συγγραφικά project (π.χ. διαβάζουν έναν αριθμό βιβλίων πάνω σε ένα θέμα και γράφουν μια έκθεση / αναφορά, κατα-

γράφουν επιστημονικές παρατηρήσεις).» (Common Core States Standards, 2010, 19).

«Προετοιμάζουν και συμμετέχουν αποτελεσματικά σε ένα ευρύ φάσμα συζητήσεων και συνεργασιών με ποικίλους συνεργάτες...» (Common Core States Standards, 2010, 22).

«γ. διαφοροποίηση ανάμεσα σε περικείμενα που απαιτούν την επίσημη αγγλική (π.χ. παρουσίαση ιδεών) και περιπτώσεις όπου ο ανεπίσημος λόγος είναι κατάλληλος (π.χ. συζητήσεις σε μικρές ομάδες).» (Common Core States Standards, 2010, 29).

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι προωθείται το ομαδοσυνεργατικό μοντέλο διδασκαλίας, γεγονός που συμβάλλει στη δόμηση της ταυτότητας των μαθητών. Επιπλέον, προκρίνεται η ευελιξία των μαθητών και η ικανότητά τους να προσαρμόζονται και, προφανώς, να προσαρμόζουν τη γλώσσας του ανάλογα με το κοινωνικό συμβάν. Συνεπώς, ο μαθητής θα πρέπει να αναπτύξει τέτοιες δεξιότητες που θα του επιτρέπουν να διαβάσει επιτυχώς την πολύπλοκη πραγματικότητα, να αναλύσει τις συνισταμένες του κοινωνικού συμβάντος και να προσαρμοστεί σε αυτό επιτυχώς. Τα παραπάνω διαφαίνονται στο παράθεμα:

«Οι μαθητές προσαρμόζουν την επικοινωνία τους σε σχέση με το ακροατήριο, τη δραστηριότητα, το σκοπό και το γνωστικό αντικείμενο. Προσαρμόζουν και ρυθμίζουν το σκοπό της ανάγνωσης, της γραφής, της ομιλίας και της ακρόασης όπως απαιτείται από τη δραστηριότητα. Αξιολογούν τις περιστάσεις, όπως το πώς η σύνθεση του ακροατηρίου επηρεάζει το ύφος όταν μιλούν, και πώς οι συνυποδηλώσεις των λέξεων επηρεάζουν τη σημασία. Επιπλέον, γνωρίζουν ότι τα διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα απαιτούν διαφορετικούς τύπους αποδείξεων (π.χ. τεκμηρίωση με έγγραφα στην ιστορία, πειραματικές αποδείξεις στις φυσικές επιστήμες).» (Common Core States Standards, 2010, 7).

Στο παραπάνω παράθεμα αποτυπώνονται αντιλήψεις που παραπέμπουν στη θεωρητική πρόταση της Νέας Ρητορικής. Οι μαθητές προσαρμόζουν τη γλώσσα, το ύφος και επιλέγουν το κατάλληλο κειμενικό είδος ανάλογα με τη δραστηριότητα, το σκοπό και το γνωστικό αντικείμενο.

Οι μαθητές, επίσης, θα πρέπει να αναπτύξουν κριτική ικανότητα. Η ικανότητα αυτή, όμως, φαίνεται πως περιορίζεται στο περιεχόμενο των λόγων του ομιλητή / συγγραφέα, στην αξιολόγηση των ισχυρισμών και των συλλογισμών του. Διαβάζουμε σχετικά στο παράθεμα:

«Οι μαθητές είναι προσεκτικοί και ανοιχτόμυαλοι – αλλά απαιτητικοί – αναγνώστες και ακροατές. Εργάζονται επιμελώς ώστε να κατανοήσουν με ακρίβεια τι λέει ένας συγγραφέας ή ομιλητής, αλλά επιπλέον αμφισβητούν τις υποθέσεις και τις προτάσεις ενός συγγραφέα ή ομιλητή και αξιολογούν την αλήθεια των ισχυρισμών και την εγκυρότητα των συλλογισμών.» (Common Core States Standards, 2010, 7).

Στο παραπάνω παράθεμα διαφαίνονται αντιλήψεις από την αμερικανική εκδοχή της καλλιέργειας της κριτικής ικανότητας (*κριτική των ουμανιστικών παραδόσεων των ΗΠΑ*). Εντούτοις, δεν αποτυπώνονται αντιλήψεις που συνδέονται με τον κριτικό γραμματισμό, δεδομένου ότι δεν προτείνεται η βαθύτερη κριτική ανάλυση των όσων λέγονται και γράφονται και δεν επιδιώκεται να γίνει κατανοητό το γεγονός ότι οι γλωσσικές επιλογές δεν είναι *αθώες*, αλλά, αντίθετα, δομούν και προβάλλουν συγκεκριμένες πτυχές της πραγματικότητας, συγκροτούν ή αποδομούν ταυτότητες, αναπαράγουν ή ανατρέπουν κυρίαρχες ιδεολογίες.

Τέλος, οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να λειτουργούν μέσα σε ένα πολυπολιτισμικό και πολυγλωσσικό περιβάλλον. Θα πρέπει να σέβονται τη διαφορετικότητα, είναι ανάγκη να μπορούν να συνεργάζονται με ανθρώπους από διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο και, τέλος, επιδιώκεται να μπορούν να αξιοποιήσουν την εμπειρία των άλλων, ώστε να οικοδομήσουν νέες γνώσεις και νέες εμπειρίες.

Συνοψίζοντας, λοιπόν, φαίνεται ότι πρόγραμμα φιλοδοξεί να δομήσει μια πολύ συγκεκριμένη ταυτότητα για το μαθητή. Επιδιώκει να τον καταστήσει αυτόνομο και αυτενεργό, αυτοκαθοριζόμενο και αυτοκαθοδηγούμενο, ευέλικτο και επικοινωνιακά έτοιμο, κριτικά σκεπτόμενο και, βεβαίως, ικανό να λειτουργήσει αποτελεσματικά στη σύγχρονη πολυπολιτισμική και πολυγλωσσική πραγματικότητα. Απώτατος στόχος, βέβαια, είναι να αποκτήσει ο μαθητής εκείνα τα εφόδια και τις δεξιότητες που θα τον βοηθήσουν να εισαχθεί σε κάποιο κολέγιο ή να ξεκινήσει την επαγγελματική του σταδιοδρομία.

Μέσα στο πλαίσιο ενός μαθητοκεντρικού μοντέλου διδασκαλίας ο εκπαιδευτικός αποσύρεται από το προσκήνιο και στο επίκεντρο τοποθετείται ο μαθητής και οι ανάγκες του. Στα πρώτα βήματα των μαθητών ο εκπαιδευτικός αποκτά ρόλο υποβοηθητικό και υποστηρικτικό. Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα:

«Με καθοδήγηση και υποστήριξη από τους ενήλικους, ανακαλούν πληροφορίες από την εμπειρία ή συλλέγουν πληροφορίες από προσφερόμενες πηγές για να απαντήσουν σε κάποια ερώτηση.» (Core States Standards, 2010, 19).

Αξίζει να επισημανθεί ότι δε γίνεται ρητή και αποκλειστική αναφορά μόνο σε εκπαιδευτικούς, αλλά γενικά σε ενήλικους, προφανώς σε γονείς, σε εκπαιδευτικούς και σε επαγγελματίες που σχετίζονται με την εκπαιδευτική διαδικασία.

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να συνεργάζονται με τους μαθητές και να τους βοηθούν στην προσπάθειά τους να κατακτήσουν τη νέα γνώση. Οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζονται ως *πόροι* τους οποίους οι μαθητές πρέπει να αξιοποιήσουν, προκειμένου οι ίδιοι να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις και τους στόχους του προγράμματος.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι δεν προτείνεται ρητά η διδακτική μεθοδολογία που θα πρέπει να ακολουθηθεί, ούτε παρέχονται οδηγίες για το υλικό που θα πρέπει να αξιοποιηθεί. Πιο ειδικά:

«Το πρόγραμμα ορίζει τι αναμένεται από όλους τους μαθητές να γνωρίζουν και να μπορούν να κάνουν, και όχι πώς θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να διδάξουν. Για παράδειγμα, η αξιοποίηση του παιχνιδιού δεν προσδιορίζεται από το πρόγραμμα, αλλά είναι καλοδεχούμενο ως μια χρήσιμη δραστηριότητα αφ' εαυτής και ως μέσο να βοηθηθούν οι μαθητές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις αυτού του εγγράφου. Επιπλέον, ενώ το πρόγραμμα αναφέρεται σε κάποιες συγκεκριμένες μορφές περιεχομένου, περιλαμβάνοντας τη μυθολογία, τα θεμελιώδη έγγραφα των ΗΠΑ, τον Σαίξπηρ, δε μπορεί πράγματι να απαριθμήσει όλα ή τουλάχιστον τα περισσότερα θέματα που οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν. Το πρόγραμμα θα πρέπει από εκεί και πέρα να συμπληρωθεί από ένα καλοσχεδιασμένο και πλούσιο σε περιεχόμενο curriculum που θα συνάδει με τις προσδοκίες αυτού του εγγράφου.» (Core States Standards, 2010, 6).

Από το παραπάνω παράθεμα φαίνεται καθαρά ότι το πρόγραμμα αφήνει μεγάλα περιθώρια δράσης στους εκπαιδευτικούς τόσο στη σύνταξη και το σχεδιασμό του περιεχομένου των μαθημάτων, όσο και στην επιλογή της διδακτικής μεθοδολογίας που θα εφαρμοστεί. Τουλάχιστον ως προς τη μεθοδολογία δεν υπάρχει περιορισμός, καθώς το πρόγραμμα ρητά δηλώνει ότι στοχεύει στα αποτελέσματα και όχι στα μέσα. Η έμφαση αυτή στα αποτελέσματα αφήνει μεγάλα περιθώρια ελευθερίας και ευελιξίας στους εκπαιδευτικούς. Οι ίδιοι θα πρέπει να προσδιορίσουν τα μέσα και τη μεθοδολογία που θα αξιοποιήσουν, και να οριοθετήσουν το περιεχόμενο του μαθήματος. Επιστημαίνεται ότι σε γενικές γραμμές ενθαρρύνεται η αξιοποίηση της διαθεματικότητας χωρίς όμως να δίνονται αναλυτικές κατευθύνσεις ή οδηγίες.

Προϋποτίθενται, λοιπόν, λόγοι εκπαιδευτικών με επιστημονική γνώση και κατάρτιση, ικανών να σχεδιάσουν και να αξιοποιήσουν υλικό που δε βασίζεται σε συγκεκριμένο διδακτικό εγχειρίδιο με προκαθορισμένες θεματικές και δραστηριότητες εν είδει διδακτέας ύλης. Τέλος, αναμένεται από τους εκπαιδευτικούς να επιδείξουν αυξημένη επαγγελματική υπευθυνότητα. Πράγματι, αυτό δηλώνεται ρητά στο πρόγραμμα:

«Οι εκπαιδευτικοί είναι έτσι ελεύθεροι να εφοδιάσουν τους μαθητές τους με αυτά τα εργαλεία και τις γνώσεις που η επαγγελματική τους κρίση και εμπειρία θεωρεί ως τα πιο βοηθητικά για να ανταποκριθούν στους στόχους που θέτει το πρόγραμμα.» (Core States Standards, 2010, 4).

Από το παραπάνω φαίνεται ότι ο σχεδιασμός, το περιεχόμενο και η μεθοδολογία των μαθημάτων γίνεται από τους εκπαιδευτικούς και είναι αποτέλεσμα της επαγγελματικής τους εμπειρίας και γνώσης. Επιπλέον, η συγκρότηση του προγράμματος είναι προϊόν συνεργασίας των εκπαιδευτικών. Στο εισαγωγικό μέρος του προγράμματος αναφέρεται το εξής:

«Το πρόγραμμα επιμένει ότι η διδασκαλία της ανάγνωσης, της γραφής, της ομιλίας, της ακρόασης και της γλώσσας είναι ευθύνη μοιρασμένη εντός του σχολείου...

...αυτή η διάκριση αντικατοπτρίζει τη μοναδική, ξεχωριστή θέση των δασκάλων της αγγλικής γλώσσας στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων γραμματισμού των μαθητών ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζει ότι οι εκπαιδευτικοί των άλλων γνωστικών αντικειμένων επίσης πρέπει να έχουν ένα ρόλο στην ανάπτυξη αυτή.» (Core States Standards, 2010, 4).

Βέβαια, θα πρέπει να επισημανθεί ότι στη διαδικασία συγκρότησης του προγράμματος δε συμμετέχουν καθόλου οι μαθητές ή άλλοι φορείς, γεγονός που συμβάλλει στο είδος της ταυτότητας που προϋποτίθεται και συγκροτείται.

3.4.4. Σύνδεση ταυτοτήτων των κοινωνικών πρωταγωνιστών με τις ΤΠΕ

Στην υποενότητα αυτή εξετάζεται ο τρόπος που παίζουν τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα και οι νέες τεχνολογίες στη συγκρότηση των ταυτοτήτων των κοινωνικών πρωταγωνιστών, δηλαδή των μαθητών και των εκπαιδευτικών.

Αναφορικά με τους μαθητές επισημαίνονται τα εξής. Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται ως μέσα που προωθούν το ομαδοσυνεργατικό μοντέλο διδασκαλίας. Διαβάζουμε τα εξής:

«Με καθοδήγηση και υποστήριξη από ενηλίκους, χρησιμοποιούν μια ποικιλία ψηφιακών εργαλείων για να παράγουν και να εκδίδουν γραπτά κείμενα, και να συνεργάζονται με τους συνομηλίκους τους.» (Core States Standards, 2010, 19).

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι οι ΤΠΕ βοηθούν τους μαθητές να συνεργάζονται και να αλληλεπιδρούν προκειμένου να παραγάγουν ένα προϊόν. Προφανώς η έκδοση αυτού του τελικού προϊόντος προεκτείνει το σχολικό χωροχρόνο προς την κοινωνία.

Επιπλέον, οι μαθητές αξιοποιούν τις ΤΠΕ, προκειμένου να διεκπεραιώσουν εργασίες και να τις παρουσιάσουν μπροστά σε κάποιο ακροατήριο.

«Συμπεριλαμβάνουν πολυμεσικά στοιχεία (π.χ. γραφικά, ήχο) και οπτικές απεικονίσεις σε παρουσιάσεις κατάλληλα ώστε να ενισχύσουν την ανάπτυξη των κύριων ιδεών ή θεμάτων.» (Core States Standards, 2010, 24).

Για τη διεκπεραίωση αυτών των εργασιών αξιοποιούν τεχνολογίες, όπως «επεξεργαστή κειμένου, υπολογιστικά φύλλα, πολυμέσα, διαφάνειες, λογισμικό δημοσίευσης / έκδοσης» και αποφασίζουν για «τη μορφή, τα γραφικά, τις εικόνες, και τα άλλα χαρακτηριστικά, όπως φωτογραφίες – λεζάντες, χάρτες» (Connecticut States Standards, Grade 5, 33).

Συνοψίζοντας, συμπεραίνουμε ότι η αξιοποίηση των ΤΠΕ κάνει το μαθητή πιο αυτόνομο και ευέλικτο, του δίνει περιθώρια να αποφασίσει ο ίδιος για τη δομή, τη μορφή και το περιεχόμενο των εργασιών του, του δίνει τη δυνατότητα να συνεργάζεται και να αλληλεπιδρά με τους συμμαθητές του προς επίτευξη κοινών στόχων και τέλος, τον προετοιμάζει κατάλληλα για το κολέγιο, το πανεπιστήμιο ή τον επαγγελματικό στίβο.

Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να γνωρίζουν να χειρίζονται τις ΤΠΕ, να τις ενσωματώνουν κατάλληλα στο μάθημά τους και να τις αξιοποιούν κατά τη διδασκαλία. Στα πρώτα βήματα μικρών των μαθητών, στις μικρές τάξεις, οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν καθοδηγητικά και υποστηρικτικά. Βοηθούν τους μικρούς μαθητές να αξιοποιήσουν τις ΤΠΕ:

«Με καθοδήγηση και υποστήριξη από ενηλίκους, χρησιμοποιούν μια ποικιλία ψηφιακών εργαλείων για να παράγουν και να εκδίδουν γραπτά κείμενα, και να συνεργάζονται με τους συνομηλίκους τους.» (Core States Standards, 2010, 19).

«Διαδικασία παραγωγής γραπτού λόγου: Έκδοση / Παρουσίαση: εκδίδουν και παρουσιάζουν ολοκληρωμένα προσχέδια, π.χ. Author's chair, Powerpoint, διαβάζοντας φωναχτά μπροστά σε γονείς.» (Connecticut States Standards, Grade 1, 16).

4. Συμπεράσματα και συζήτηση

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται γενικά τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανάλυση των προγραμμάτων και πιο ειδικά οι διαπιστώσεις σε ό,τι αφορά την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τέλος, ακολουθεί ένας πίνακας στον οποίο αποτυπώνεται συνοπτικά η αμερικανική πρόταση για τη διδασκαλία της γλώσσας και την αξιοποίηση των ΤΠΕ για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

4.1. Γενικές διαπιστώσεις

Από την ανάλυση των αμερικανικών προγραμμάτων για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση προκύπτει μια *μίξη* γλωσσοδιδακτικών λόγων. Οι λόγοι αυτοί αντλούν από το λόγο του αναγνωριστικού γραμματισμού σε ό,τι αφορά τη μετάδοση μεταγλωσσικών γνώσεων γραμματικής και συντακτικού με δομιστικό – μηχανιστικό τρόπο και την καλλιέργεια της πρώτης γραφής και ανάγνωσης με τη μέθοδο των γραφοφωνηματικών αντιστοιχιών – phonics.

Η διδασκαλία των κειμενικών ειδών δεν γίνεται σε βάθος και διεξοδικά ούτε κατέχει κεντρική θέση στα προγράμματα. Τα κείμενα λειτουργούν ως αφορμή για να συζητηθούν θέματα γύρω από διάφορες πτυχές του κόσμου και προσεγγίζονται σε γενικές γραμμές επιφανειακά. Η μελέτη και επεξεργασία των κειμένων αφορά κυρίως την κατανόηση του περιεχομένου τους, την αποτίμηση της αξίας τους, την οργάνωσή τους και τις επιλογές των συγγραφέων / ομιλητών ως προς τη γλώσσα (επίσημη – ανεπίσημη), το λεξιλόγιο, το ύφος και τα ρητορικά σχήματα, τους συλλογισμούς και την επιχειρηματολογία, γεγονός που παραπέμπει στη θεωρητική πρόταση της Νέας Ρητορικής.

Η καλλιέργεια της κριτική ικανότητας των μαθητών δε γίνεται σε βάθος και δεν αποσκοπεί στον *κριτικό* τους γραμματισμό (critical literacy). Συνδέεται περισσότερο με την κριτική στο πλαίσιο των ουμανιστικών παραδόσεων των ΗΠΑ. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάγκη για καλλιέργεια δεξιοτήτων αναφορικά με τον *πολυτροπικό* γραμματισμό των μαθητών. Αυτό γίνεται με τη μελέτη και την αξιοποίηση των πολυτροπικών στοιχείων των κειμένων τόσο κατά την κατανόηση, όσο και κατά την

παραγωγή του γραπτού λόγου. Οι αντιλήψεις αυτές, ωστόσο, δε συνδέονται με το λόγο των Πολυγραμματισμών, όπως διαμορφώθηκε από το New London Group (1996), δεδομένου ότι λείπει η σχετική λογική.

Η παραπάνω μίξη γλωσσοδιδασκτικών λόγων που ανιχνεύθηκε δεν προκαλεί ερωτηματικά, δεδομένου ότι σχετίζεται με αυτό που ο N. Fairclough (2003) ονομάζει *διαλογικότητα* (interdiscursivity).

Από την πραγμάτωση των παραπάνω γλωσσοδιδασκτικών λόγων, προϋποτίθεται ή / και διαμορφώνονται συγκεκριμένες ταυτότητες – *Λόγοι* μαθητών και εκπαιδευτικών.

Τα προγράμματα αφενός, φιλοδοξούν να κατασκευάσουν μαθητές αυτόνομους και αυτενεργούς, ικανούς να εργάζονται τόσο ατομικά, όσο και να συνεργάζονται με τους συμμαθητές τους προς επίτευξη κοινών στόχων, όπως για παράδειγμα η διεκπεραίωση, υποστήριξη και παρουσίαση ερευνητικών εργασιών. Αναφορικά με τη γλώσσα, οι μαθητές θα πρέπει να προσαρμόζονται το ύφος τους ανάλογα με την κατάσταση και να χρησιμοποιούν γλώσσα υψηλού επιπέδου και λεξιλόγιο ακαδημαϊκού τύπου. Η επιτυχία των μαθητών συνδέεται άμεσα με τη σχολική επιτυχία και τη μελλοντική πρόσβασή τους στο κολέγιο, στο πανεπιστήμιο ή στην αγορά εργασίας. Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί το γεγονός ότι οι μαθητές δε συμμετέχουν ούτε στη διαμόρφωση της μορφής και του περιεχομένου του μαθήματος ούτε και των κριτηρίων αξιολόγησης.

Αφετέρου προϋποτίθενται εκπαιδευτικοί με υψηλή επαγγελματική ενημερότητα, γνώστες του αντικειμένου, ικανοί να διαμορφώσουν τη μορφή, το περιεχόμενο του μαθήματος, να λειτουργήσουν δηλαδή, ως *συγγραφείς* (*authors*) των διδασκτικών κειμενικών πραγματώσεων (Κουτσογιάννης, υπό δημοσίευση). Απαιτείται από τους εκπαιδευτικούς να μπορούν να συνεργάζονται με συναδέλφους άλλων ειδικοτήτων, ώστε να συνδέονται τα μαθήματα μεταξύ και να λαμβάνουν έτσι πιο ολοκληρωμένη μορφή (*διαθεματικότητα*). Οι εκπαιδευτικοί θεωρούνται *πόροι*, κατά συνέπεια προϋποτίθεται να συνεργάζονται με τους μαθητές τους και να τους βοηθούν στην κατάκτηση της νέας γνώσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι εκπαιδευτικοί είναι σχεδόν *αόρα-*

τοι, δεδομένου ότι οι πληροφορίες και οι λεπτομέρειες που τους αφορούν είναι ελάχιστες.

4.2. Διαπιστώσεις για την αξιοποίηση των ΤΠΕ

Σύμφωνα με την ανάλυση των προγραμμάτων αναφορικά με την αξιοποίηση των ΤΠΕ διαπιστώνονται τα εξής:

1. Είναι σαφές ότι οι μαθητές θα πρέπει να εξοικειωθούν με τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα. Σε πρώτη φάση θα πρέπει να αποκτήσουν δεξιότητες χειρισμού τους, όπως για παράδειγμα να πληκτρολογούν κείμενα και να αντλούν υλικό από ψηφιακές πηγές. Δεδομένου ότι οι ΤΠΕ προτείνεται να αξιοποιηθούν στο μάθημα της γλωσσικής διδασκαλίας, γίνεται ολοφάνερη η ανάγκη για ευρύτερη ένταξη τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.
2. Αναφορικά με την καλλιέργεια γνώσεων για τον κόσμο, στάσεων, αντιλήψεων και αξιών, οι μαθητές καλούνται να αξιοποιήσουν τις ΤΠΕ ως πηγή άντλησης δεδομένων και πληροφοριών. Προκρίνεται όμως η ανάγκη για καλλιέργεια δεξιοτήτων γύρω από ζητήματα διαχείρισης και μετάδοσης των πληροφοριών, π.χ. *copyright* – πνευματικά δικαιώματα, τήρησης των νόμων και εφαρμογής των αρχών της δεοντολογίας. Οι δεξιότητες αυτές επισημαίνεται ότι είναι δεξιότητες νέου γραμματισμού.
3. Αναφορικά με τις γνώσεις για τη γλώσσα και τη σημείωση, οι ΤΠΕ αξιοποιούνται ως πηγή άντλησης κειμένων και υλικού (ψηφιακά, πολυτροπικά κείμενα). Πρέπει να επισημανθεί ότι δεν εξετάζεται το γεγονός ότι οι ΤΠΕ διαμορφώνουν μια νέα κειμενική πραγματικότητα με μια ποικιλία νέων κειμενικών ειδών ούτε αναλύεται σε βάθος ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούν τα πολυτροπικά στοιχεία στην κατασκευή και μετάδοση του νοήματος. Οι μαθητές καλούνται να συγγράφουν κείμενα (γραπτά – πολυμεσικά) μέσα στα πλαίσια ερευνητικών εργασιών και να τα παρουσιάζουν προφορικά μπροστά σε ακροατήριο με τη χρήση της τεχνολογίας προσαρμόζοντας ανάλογα τη γλώσσα και το ύφος τους. Τέλος, δεν προτείνεται αξιοποίηση των ΤΠΕ ως μέσο προώθησης της πολυγλωσσίας ούτε ενθαρρύνεται η επαφή των μαθητών με άλλους πολιτισμούς ή γλώσσες της κοινότητάς τους.

3. Αναφορικά με τις διδακτικές πρακτικές οι τρόποι εφαρμογής των ΤΠΕ δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένοι. Οι ΤΠΕ δε λειτουργούν ως φορείς αναπλαισίωσης των διδακτικών πρακτικών. Βέβαια, μέσα στο πλαίσιο εκπόνησης διερευνητικών εργασιών η αξιοποίησή τους ενθαρρύνει τη συνεργασία και προεκτείνει το σχολικό χώρο και χρόνο. Τέλος, δεν εντοπίζεται αναφορά για αξιολόγηση των δεξιοτήτων γραμματισμού στις ΤΠΕ.

Κλείνοντας και ακολουθώντας το μεταφορικό σχήμα των τριών ομόκεντρων κύκλων (Koutsogiannis, forthcoming) επισημαίνονται τα εξής:

1. στον εσωτερικό ομόκεντρο κύκλο, όπου τοποθετούνται οι ΤΠΕ ως παιδαγωγικά μέσα, δηλαδή, ως μέσα που καθιστούν τη διδασκαλία αποτελεσματικότερη, εντάσσεται η άντληση υλικού, κειμένων και κειμενικών ειδών, χωρίς όμως ρητές αναφορές σε πολυτροπικά ή αυθεντικά κείμενα ή σε νέες μορφές κειμενικότητας.
2. στον επόμενο, δεύτερο κύκλο, όπου οι ΤΠΕ αντιμετωπίζονται ως μέσα πρακτικής γραμματισμού, εντάσσεται τόσο η παραγωγή, επεξεργασία και δημοσίευση των εργασιών των μαθητών, όσο και η δημιουργία υποστηρικτικού υλικού για την αποτελεσματικότερη παρουσίαση των εργασιών αυτών μπροστά σε ακροατήριο. Στον κύκλο αυτό μπορούμε, επιπλέον, να εντάξουμε και τις διαπιστώσεις που προκύπτουν αναφορικά με τις αλλαγές που επιφέρουν οι νέες τεχνολογίες στην επικοινωνία και τη ρευστότητα της νέας επικοινωνιακής πραγματικότητας. Οι διαπιστώσεις αυτές, όμως, δεν φαίνεται να προωθούν την ανατροπή της συνολικής λογικής των προγραμμάτων.
3. αναφορικά με τον τρίτο κύκλο, όπου οι ΤΠΕ προσεγγίζονται κριτικά με γλωσσολογικούς, κοινωνικούς, πολιτισμικούς και ιστορικούς όρους, δεν προκύπτουν συγκεκριμένες ή ρητές διαπιστώσεις.

Συνοπτικός Πίνακας Συμπερασμάτων

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται συνοπτικά οι προτάσεις του αμερικανικού προγράμματος για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση αναφορικά με την διδασκαλία της γλώσσας και την αξιοποίηση των ΤΠΕ:

ΚΟΝΝΕΚΤΙΚΑΤ Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	Γλωσσικό Μάθημα	ΤΠΕ
Γνώσεις για τον κόσμο, στάσεις, αξίες, πρότυπα	- μελέτη κλασικών λογοτεχνικών κειμένων μέσα στο πλαίσιο του ουμανισμού – ανθρωπισμού και κειμένων από άλλες κουλτούρες και πολιτισμούς με στόχο την καλλιέργεια της πολιτισμικής και διαπολιτισμικής συνείδησης των μαθητών	- πηγή άντλησης κειμένων και πληροφοριακού υλικού - μέσο αλληλεπίδρασης και διεπαφής - εφαρμογή των αρχών δεοντολογίας (ethics) που είναι στοιχείο νέου γραμματισμού
Γνώσεις για τη γλώσσα	- μελέτη της δομής της γλώσσας - μελέτη της σημασίας και της ετυμολογίας των λέξεων - μελέτη των κειμένων και ανάλυση της γλώσσας, του ύφους, των συλλογισμών και τις επιχειρηματολογίας	- πηγή άντλησης πληροφοριών και κειμένων - μελέτη λεξιλογίου σε ψηφιακές πηγές και ανάλυση της μορφολογικής δομής των λέξεων και της ετυμολογίας
Σημείωση / γλώσσα	- κατακερματισμός των γλωσσικών δεξιοτήτων - δεξιότητες πρώτης γραφής και ανάγνωσης – μέθοδος phonics - μελέτη του κοινωνικού συμβάντος για κατάλληλη επιλογή κειμενικού είδους, ύφους και γλώσσας – Νέα Ρητορική - στοιχεία από τη θεωρία των κειμενικών ειδών - γραφή ως διαδικασία - πολυτροπικότητα: η γλώσσα συνδυάζεται με άλλα σημειωτικά συστήματα για να παραχθεί το νόημα - κριτική στην αμερικανική της εκδοχή - πολυπολιτισμικές προσεγγίσεις	- μέσο πρακτικής γραμματισμού - κοινότητες πρακτικής γραμματισμού - δεν αναλύεται η νέα κειμενικότητα - δεν προωθείται η κριτική προσέγγιση των ιδίων των ΤΠΕ ως μέσων που επιφέρουν αλλαγές στην επικοινωνία
Διδακτικές πρακτικές	- ενεργοποίηση του γλωσσικού και πολιτισμικού κεφαλαίου και οικοδόμηση της νέας γνώσης - ατομική και ομαδοσυνεργατική μάθηση - ανακαλυπτική και διερευνητική μάθηση	- ως πηγή άντλησης πληροφοριών - ως μέσο επικοινωνίας και δημοσίευσης των κειμένων

	<ul style="list-style-type: none"> - προοδευτική παιδαγωγική - αόρατες παιδαγωγικές πρακτικές - διεύρυνση του σχολικού χώρου και χρόνου μέσω εκπόνησης project 	<ul style="list-style-type: none"> - ως μέσο για επέκταση σχολικού χώρου και χρόνου μέσα στο πλαίσιο ενός project - ως υποστηρικτικό μέσο παρουσίασης εργασιών
Ταυτότητες / Λόγοι κοινωνικών πρωταγωνιστών	<p>Μαθητής:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ενεργητικός, συνεργατικός, αυτόνομος, με πρωτοβουλία, - ικανός να αναλύει το κοινωνικό συμβάν και να προσαρμόζεται κατάλληλα <p>Εκπαιδευτικός:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αόρατος, συντονιστής, διευκολυντής, ευέλικτος, επαγγελματίας 	<ul style="list-style-type: none"> - περιβάλλον πρακτικής νέου, ψηφιακού, πολυτροπικού γραμματισμού - περιβάλλον αλληλεπίδρασης, συνεργασίας, επικοινωνίας, δημοσίευσης υλικού
Αξιολόγηση	<ul style="list-style-type: none"> - προαγωγικές γραπτές εξετάσεις από την 3^η μέχρι την 8^η βαθμίδα και αξιολόγηση με βαθμολογία - ερευνητικές εργασίες - project - ψήγματα αναφορών στη χρήση φακέλου εργασιών (portfolio) που παραπέμπει σε ολιστικές πρακτικές (αυτό- και ετεροαξιολόγηση) 	<ul style="list-style-type: none"> - δεν αξιολογούνται οι δεξιότητες γραμματισμού στις ΤΠΕ
Γλωσσοδιδασκτικοί λόγοι	<p>κυρίαρχοι λόγοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αναγνωριστικός γραμματισμός - Νέα Ρητορική - γραφή ως διαδικασία <p>αναδυόμενοι λόγοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - πολυτροπικότητα, όχι σύνδεση με τους Πολυγραμματισμούς - κριτικός στην αμερικάνικη εκδοχή (κριτική των ουμανιστικών παραδόσεων) - ψήγματα αντιλήψεων από το χώρο της διαπολιτισμικής αγωγής 	
Παρατηρήσεις / Ιδιαιτερότητες	<ul style="list-style-type: none"> - δε δίνονται πληροφορίες σχετικά με τις γνώσεις για τον κόσμο - έμφαση στις αξίες του δυτικού πολιτισμού και καλλιέργεια πολιτισμικής και διαπολιτισμικής συνείδησης - μέθοδος phonics - αναλύεται το κοινωνικό συμβάν για επιλογή κατάλληλης γλώσσας, ύφους και κειμενικού είδους – Νέα Ρητορική - έμφαση δίνεται στην πρότυπη αγγλική γλώσσα (γλώσσα του σχολείου) και την απόκτηση λεξιλογίου ακαδημαϊκού επιπέδου - έμφαση στη γραφή ως διαδικασία - απουσία ρητών αναφορών σε όρους όπως <i>πολυτροπικότητα, αυθεντικά κείμενα, κριτική επίγνωση</i> κλπ. που παραπέμπουν στους αντίστοιχους λόγους - αξιοποίηση των ΤΠΕ ως παιδαγωγικό μέσο και ως μέσο πρακτικής νέου γραμματισμού - έμφαση στην εφαρμογή της νομοθεσίας και των αρχών δεοντολογίας κατά την πλοήγηση, άντληση, επεξεργασία και δημοσίευση του ηλεκτρονικού υλικού – δεξιότητες νέου γραμματισμού 	

Βιβλιογραφία

- FAIRCLOUGH, N. 2003. *Analysing Discourse: Textual analysis for social research*. London, Routledge.
- GEE, J. P. 2005. *An Introduction To Discourse Analysis: Theory And Method*. Routledge.
- HASAN, R. 2006. Γραμματισμός, καθημερινή ομιλία και κοινωνία. Στο *Γραμματισμός, κοινωνία και εκπαίδευση*, επιμ. Α. Χαραλαμπίδης: Ινστιτούτο Νεοελληνικών σπουδών, Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.
- ΚΑΨΑΛΗΣ, Α. & ΝΗΜΑ, Ε. 2007. *Σύγχρονη Διδακτική*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ, Δ. 2008. Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*. Πάτρα: Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών.
- ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ, Δ. Υπό έκδοση. Λόγοι, μακροκείμενα και στρατηγικές κατά την αναπλαισίωση της πολυτροπικότητας στα διδακτικά εγχειρίδια ν.ε. γλώσσας του Γυμνασίου. Στο *Βίωμα, Μεταφορά και Πολυτροπικότητα: Εφαρμογές στην Επικοινωνία, την Εκπαίδευση, τη Μάθηση και τη Γνώση*, επίμ. Ε. Κατσαρού & Μ. Πορκός.
- ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ, Δ. Forthcoming. *ICTs and language teaching: the missing third circle*.
- THE NEW LONDON GROUP. 1996. *A Pedagogy of Multiliteracies: Designing Social Futures*. Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο: http://www.static.kern.org/filer/blogWrite44ManilaWebsite/paul/articles/A_Pedagogy_of_Multiliteracies_Designing_Social_Futures.htm#11
- VAN LEEUWEN, T. 2005. *Introducing Social Semiotics*. Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Routledge.

Δικτυογραφία

<http://www.sde.ct.gov/sde/site/default.asp> (Υπουργείο Παιδείας της Πολιτείας του Κοννέκτικατ).

<http://www.sde.ct.gov/sde/cwp/view.asp?a=2618&q=322620> (αντιστοίχιση και ενσωμάτωση του Common Core States Standards στο τοπικό πρόγραμμα).

<http://www.corestandards.org/> (Common Core States Standards οικοσελίδα).

<http://www.csde.state.ct.us/public/cedar/assessment/index.htm> (αξιολόγηση).

http://en.wikipedia.org/wiki/Connecticut_Mastery_Test (παρουσίαση και κριτική του συστήματος αξιολόγησης CMT).

<http://www.whitehouse.gov/issues/education/educate-innovate>

Παράρτημα

Μεταφρασμένα παραθέματα και τα αντίστοιχα πρωτότυπα κείμενα

Includes biographies and autobiographies; books about history, social studies, science, and the arts; technical texts, including directions, forms, and information displayed in graphs, charts, or maps; and digital sources on a range of topics (Common Core States Standards, 2010, 31). → «Περιλαμβάνουν βιογραφίες και αυτοβιογραφίες, βιβλία σχετικά με την ιστορία, τις κοινωνικές επιστήμες, τις επιστήμες και τις τέχνες, τεχνικά κείμενα που περιλαμβάνουν οδηγίες, φόρμες, πληροφορίες σε γραφήματα, πίνακες ή χάρτες και ψηφιακό υλικό από μια ποικιλία θεμάτων.»

Building knowledge systematically in English language arts is like giving children various pieces of a puzzle in each grade that, over time, will form one big picture. At a curricular or instructional level, texts—within and across grade levels—need to be selected around topics or themes that systematically develop the knowledge base of students. Within a grade level, there should be an adequate number of titles on a single topic that would allow children to study that topic for a sustained period. The knowledge children have learned about particular topics in early grade levels should then be expanded and developed in subsequent grade levels to ensure an increasingly deeper understanding of these topics. Children in the upper elementary grades will generally be expected to read these texts independently and reflect on them in writing. However, children in the early grades (particularly K–2) should participate in rich, structured conversations with an adult in response to the written texts that are read aloud, orally comparing and contrasting as well as analyzing and synthesizing, in the manner called for by the Standards. (Common Core States Standards, 2010, 33). → «Οικοδομώντας τη γνώση συστηματικά στο μάθημα της αγγλικής γλώσσας είναι σα να δίνεις στα παιδιά διάφορα κομμάτια ενός παζλ σε κάθε βαθμίδα έτσι ώστε με την πάροδο του χρόνου θα σχηματίσουν μια μεγάλη εικόνα. Είτε σε επίπεδο προγράμματος σπουδών είτε σε διδακτικό επίπεδο, τα κείμενα –εντός και δια μέσου των βαθμίδων- πρέπει να επιλέγονται γύρω από ζητήματα ή θέματα τα οποία συστηματικά αναπτύσσουν τις βασικές γνώσεις των μαθητών. Εντός μια βαθμίδας, θα πρέπει να υπάρχει ένας ικανός αριθμός τίτλων σε ένα συγκεκριμένο θέμα που θα επιτρέπει στα παιδιά να μελετούν αυτό το θέμα για μια παρατεταμένη περίοδο. Οι γνώσεις που απέκτησαν τα παιδιά για ένα συγκεκριμένο θέμα στις πρώτες σχολικές βαθμίδες θα πρέπει έπειτα να διευρυνθούν και να αναπτυχθούν στις επόμενες βαθμίδες για να διασφαλιστεί η προοδευτική και σε βάθος κατανόηση των θεματικών αυτών. Τα παιδιά στις ανώτερες τάξεις του δημοτικού γενικά αναμένεται να διαβάζουν αυτά τα κείμενα ανεξάρτητα και να στοχάζονται πάνω σε αυτά κατά το γράψιμο. Ωστόσο, τα παιδιά στις μικρές τάξεις (συγκεκριμένα από το

νηπιαγωγείο ως της 2^{ης} βαθμίδα) θα πρέπει να συμμετέχουν σε πλούσιες, δομημένες συζητήσεις με έναν ενήλικο αναφορικά με τα γραπτά κείμενα που διαβάζονται φωναχτά, προφορικά μέσα από σύγκριση και αντιπαραβολή, ανάλυση και σύνθεση έτσι όπως απαιτείται από τα Standards.»

Students appreciate that the twenty-first-century classroom and workplace are settings in which people from often widely divergent cultures and who represent diverse experiences and perspectives must learn and work together. Students actively seek to understand other perspectives and cultures through reading and listening, and they are able to communicate effectively with people of varied backgrounds. They evaluate other points of view critically and constructively. Through reading great classic and contemporary works of literature representative of a variety of periods, cultures, and worldviews, students can vicariously inhabit worlds and have experiences much different than their own. (Common Core States Standards, 2010, 7). → «Οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι η τάξη και ο χώρος εργασίας του 21^{ου} αιώνα είναι περιβάλλοντα στα οποία άνθρωποι από συχνά πολύ διαφορετικές κουλτούρες και οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ποικίλες εμπειρίες και οπτικές μαθαίνουν και εργάζονται μαζί. Οι μαθητές ενεργά επιδιώκουν να κατανοήσουν τις άλλες κουλτούρες και οπτικές μέσω της ανάγνωσης και της ακρόασης, και είναι ικανοί να επικοινωνούν αποτελεσματικά με ανθρώπους διαφορετικής προέλευσης. Αξιολογούν κριτικά και εποικοδομητικά τις οπτικές των άλλων. Μέσω της ανάγνωσης των σπουδαίων έργων της κλασικής και σύγχρονης λογοτεχνίας από διάφορες περιόδους, κουλτούρες και οπτικές, οι μαθητές έμμεσα βιώνουν κόσμους και εμπειρίες πολύ διαφορετικές από τις δικές τους.»

Recall relevant information from experiences or gather relevant information from print and digital sources; summarize or paraphrase information in notes and finished work, and provide a list of sources. (Common Core States Standards, 2010, 21). → «Ανακαλούν σχετικές πληροφορίες από την εμπειρία ή συλλέγουν σχετικές πληροφορίες από έντυπες και ψηφιακές πηγές. Κάνουν περίληψη ή παραφράζουν τις πληροφορίες σε σημειώσεις και ολοκληρωμένη δουλειά και παρέχουν λίστα των πηγών.»

Writing Process: Plan: gather and organize information from multiple sources to address a topic, e.g., electronic graphic organizer, comparison or classification chart. (Connecticut States Standards, Grade 5, 29). → «Διαδικασία Παραγωγής Γραπτού Λόγου: Σχεδιασμός: συλλέγουν και οργανώνουν πληροφορίες από πολλαπλές πηγές για να αναφερθούν σε ένα θέμα π.χ. ένα organizer ηλεκτρονικών γραφικών, έναν συγκριτικό ή ταξινομητικό πίνακα.»

Practice proper and ethical use and care of print and non-print information resources, computers and other technologies. (Information and Technology Literacy Framework, 2006, 16). → «Επιδεικνύουν υπεύθυνη, νόμιμη και ηθική χρήση των πληροφοριακών πόρων, των υπολογιστών και των άλλων τεχνολογιών.»

Practice proper and ethical use and care of print and non-print information resources, computers and other technologies.

Give citation credit to original sources when using or transmitting information to others.

Demonstrate an understanding of the concept of ownership of ideas and information by respecting and observing laws and/ or guidelines for using print and non-print information, software, hardware and networks.

Adhere to the district's acceptable use and copyright policies, (Information and Technology Literacy Framework, 2006, 16). → «Εφαρμόζουν σωστή και ηθική χρήση των έντυπων και μη έντυπων πληροφοριακών πόρων, των υπολογιστών και των άλλων τεχνολογιών.

Παραπέμπουν πιστά στις αρχικές πηγές, όταν χρησιμοποιούν ή όταν μεταδίδουν πληροφορίες σε άλλους.

Επιδεικνύουν κατανόηση της έννοιας της ιδιοκτησίας των ιδεών και των πληροφοριών με το σεβασμό και την τήρηση των νόμων ή / και τις κατευθυντήριες γραμμές για τη χρήση έντυπων και μη έντυπων πληροφοριών, λογισμικών, σκληρών υλικών και δικτύων.

Συμμορφώνονται με τις πολιτικές χρήσης και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας της περιοχής – περιφέρειας.»

Demonstrate command of the conventions of standard English grammar and usage when writing or speaking. a. Explain the function of nouns, pronouns, verbs, adjectives, and adverbs in general and their functions in particular sentences. b. Form and use regular and irregular plural nouns. c. Use abstract nouns (e.g., childhood). d. Form and use regular and irregular verbs. e. Form and use the simple (e.g., I walked; I walk; I will walk) verb tenses. f. Ensure subject-verb and pronoun-antecedent agreement. g. Form and use comparative and superlative adjectives and adverbs, and choose between them depending on what is to be modified. h. Use coordinating and subordinating conjunctions. i. Produce simple, compound, and complex sentences. (Common Core States Standards, 2010, 28).

«Επιδεικνύουν γνώση των συμβάσεων της γραμματικής της πρότυπης αγγλικής και της χρήσης όταν γράφουμε ή μιλούμε. α. Εξηγούν τη λειτουργία των ουσιαστικών, των αντωνυμιών, των ρημάτων, των επιθέτων και των επιρρημάτων γενικά και τη λειτουργία τους σε συγκεκριμένες προτάσεις. β. Σχηματίζουν και χρησιμοποιούν τον ομαλό και ανώμαλο πληθυντικό των ουσιαστικών. γ. Χρησιμοποιούν αφηρημένα ουσιαστικά (π.χ. νεότητα). δ. Σχηματίζουν και χρησιμοποιούν απλούς χρόνους του ρήματος (π.χ. περπατώ – περπάτησα – θα περπατήσω). ε. Συνειδητοποιούν τη συμφωνία ρήματος – υποκειμένου και αντωνυμίας – υποκειμένου. στ. Σχηματίζουν και χρησιμοποιούν το συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό των επιθέτων και των επιρρημάτων και επιλέγουν ανάλογα με το τι πρέπει να τροποποιηθεί. η. Χρησιμοποιούν παρατακτικούς και υποτακτικούς συνδέσμους. θ. Παράγουν απλές, σύνθετες και περίπλοκες προτάσεις.»

Use knowledge of language and its conventions when writing, speaking, reading, or listening. a. Choose words and phrases to convey ideas precisely. b. Choose punctuation for effect. c. Differentiate between contexts that call for formal English (e.g., presenting ideas) and situations where informal discourse is appropriate (e.g., small-group discussion). (Common Core States Standards, 2010, 29). → «Χρήση της γνώσης της γλώσσας και των συμβάσεών της κατά τη γραφή, ομιλία, ανάγνωση και ακρόαση. α. επιλογή λέξεων και φράσεων για ακριβή μετάδοση ιδεών. β. επιλογή κατάλληλης στίξης. γ. διαφοροποίηση ανάμεσα σε περικείμενα που απαιτούν την επίσημη αγγλική (π.χ. παρουσίαση ιδεών) και περιπτώσεις όπου ο ανεπίσημος λόγος είναι κατάλληλος (π.χ. συζητήσεις σε μικρές ομάδες).»

Demonstrate understanding of word relationships and nuances in word meanings. a. Distinguish the literal and nonliteral meanings of words and phrases in context (e.g., take steps). b. Identify real-life connections between words and their use (e.g., describe people who are friendly or helpful). c. Distinguish shades of meaning among related words that describe states of mind or degrees of certainty (e.g., knew, believed, suspected, heard, wondered). (Common Core States Standards, 2010, 29). → «Κατανοούν τις σχέσεις των λέξεων και τις αποχρώσεις στις σημασίες των λέξεων. α. Διακρίνουν τη μεταφορική και κυριολεκτική σημασία των λέξεων μέσα σε συγκεκριμένο (π.χ. παίρνω μέτρα). β. Προσδιορίζουν τις συνδέσεις ανάμεσα στη λέξη και τη χρήση στην πραγματική ζωή (π.χ. περιγράφουν ανθρώπους που είναι φιλικοί ή εξυπηρετικοί). γ. Διακρίνουν τις σημασιολογικές αποχρώσεις ανάμεσα σε συναφείς λέξεις που περιγράφουν νοητικές καταστάσεις ή βαθμό βεβαιότητας (π.χ. γνώριζε, πίστευε, υποπτεύθηκε, άκουσε, αναρωτήθηκε).»

Determine or clarify the meaning of unknown and multiple-meaning words and phrases based on grade 5 reading and content, choosing flexibly from a range of strategies. a. Use context (e.g., cause/effect relationships and comparisons in text) as a clue to the meaning of a word or phrase. b. Use common, grade-appropriate Greek and Latin affixes and roots as clues to the meaning of a word (e.g., photograph, photosynthesis). c. Consult reference materials (e.g., dictionaries, glossaries, thesauruses), both print and digital, to find the pronunciation and determine or clarify the precise meaning of key words and phrases. (Common Core States Standards, 2010, 29). → «Να προσδιορίζουν και να αποσαφηνίζουν το νόημα των άγνωστων λέξεων και των λέξεων και φράσεων με πολλαπλή σημασία ανάλογα με το επίπεδο 5 ανάγνωσης και περιεχομένου, επιλέγοντας με ευελιξία μέσα από μια σειρά στρατηγικών. α. Χρησιμοποιούν το συγκεκριμένο (π.χ. σχέσεις αιτίου / αποτελέσματος και συγκρίσεις σε κείμενο) ως δείκτη για τη σημασία μια λέξης ή φράσης. β. Χρησιμοποιούν κοινές, ανάλογα με το επίπεδο τους ελληνικά και λατινικά προθήματα και ρίζες ως δείκτες για τη σημασία μιας λέξης (π.χ. φωτογραφία, φωτοσύνθεση). γ. Συμβουλευούνται υλικό αναφοράς (π.χ. λεξικά, γλωσσάρια και θησαυρούς), έντυπο και ψηφιακό, για να βρουν την προφορά και να προσδιορίσουν ή να διασαφηνίσουν την ακριβή σημασία λέξεων-κλειδιά και φράσεων».

Demonstrate understanding of the organization and basic features of print. a. Follow words from left to right, top to bottom, and page by page. b. Recognize that spoken words are represented in written language by specific sequences of letters. c. Understand that words are separated by spaces in print. d. Recognize and name all upper- and lowercase letters of the alphabet. (Common Core States Standards, 2010, 15). → «α. Ακολουθούν τις λέξεις από αριστερά προς τα δεξιά, από πάνω προς τα κάτω, σελίδα τη σελίδα. β. Αναγνωρίζουν ότι οι προφερόμενες λέξεις αναπαριστώνται στο γραπτό λόγο από συγκεκριμένες ακολουθίες γραμμάτων. γ. Κατανοούν ότι οι λέξεις χωρίζονται στον γραπτό λόγο από διαστήματα. δ. Αναγνωρίζουν και κατονομάζουν όλα τα κεφαλαία και μικρά γράμματα του αλφαβήτου.»

Distinguish words from sentences. (Connecticut States Standards, Grade 1, 8). → «Διακρίνουν τις λέξεις από τις προτάσεις.»

Demonstrate understanding of spoken words, syllables, and sounds (phonemes). (Common Core States Standards, 2010, 15). → «Κατανοούν τις προφερόμενες λέξεις, τις συλλαβές και τους ήχους (φωνήματα).»

Phonological Awareness: Distinguish long and short vowel sounds in spoken one syllable words, e.g., bit/bite. (Connecticut States Standards, Grade 1, 9). → «Διακρίνουν τα μακρόχρονα και βραχύχρονα φωνήεντα σε προφερόμενες μονοσύλλαβες λέξεις, π.χ. bit/bite.»

Associate the long and short sounds with common spellings (graphemes) for the five major vowels.

Decode words with common prefixes and suffixes. (Common Core States Standards, 2010, 16). → «Συσχετίζουν τους μακρόχρονους και τους βραχύχρονους ήχους με τα ορθογραφικά στοιχεία (γραφήματα) των πέντε βασικών φωνηέντων.»
«Αποκωδικοποιούν λέξεις με συχνά προθήματα και επιθήματα.»

Read on-level prose and poetry orally with accuracy, appropriate rate, and expression on successive readings. (Common Core States Standards, 2010, 17). → «Διαβάζουν πρόζα και ποίηση ανάλογη με το επίπεδό τους προφορικά με ακρίβεια, κατάλληλο ρυθμό και έκφραση σε διαδοχικές αναγνώσεις.»

Analyze how visual and multimedia elements contribute to the meaning, tone, or beauty of a text (e.g., graphic novel, multimedia presentation of fiction, folktale, myth, poem). (Common Core States Standards, 2010, 12). → «Αναλύουν πώς τα οπτικά και πολυμεσικά στοιχεία συνεισφέρουν στο νόημα, το ύφος, ή την ομορφιά ενός κειμένου (π.χ. κομικς, πολυμεσική παρουσίαση ενός μυθιστορήματος, παραμυθιού, μύθου, ποιήματος).»

Know and use various text features (e.g., headings, tables of contents, glossaries, electronic menus, icons) to locate key facts or information in a text.

Explain how specific images (e.g., a diagram showing how a machine works) contribute to and clarify a text. (Common Core States Standards, 2010, 13). → «Γνωρίζουν και χρησιμοποιούν διάφορα χαρακτηριστικά του κειμένου (π.χ. επικεφαλίδες, πίνακες περιεχομένων, γλωσσάρια, ηλεκτρονικά μενού, εικονίδια) για να εντοπίσουν γεγονότα – κλειδιά ή πληροφορίες σε ένα κείμενο.»
«Εξηγούν πώς συγκεκριμένες εικόνες (π.χ. ένα διάγραμμα που δείχνει πώς λειτουργεί μια μηχανή) συνεισφέρουν και αποσαφηνίζουν ένα κείμενο.»

They learn to appreciate that a key purpose of writing is to communicate clearly to an external, sometimes unfamiliar audience, and they begin to adapt the form and content of their writing to accomplish a particular task and purpose. (Common Core States Standards, 2010, 18). → «βασικός στόχος της γραφής είναι η σαφής επικοινωνία με ένα εξωτερικό, συχνά άγνωστο κοινό και αρχίζουν να προσαρμόζουν τη μορφή και το περιεχόμενο των γραπτών τους ώστε να διεκπεραιώσουν μια συγκεκριμένη δραστηριότητα και ένα στόχο.»

Write informative/explanatory texts to examine a topic and convey ideas and information clearly. a. Introduce a topic clearly, provide a general observation and focus, and group related information logically; include formatting (e.g., headings), illustrations, and multimedia when useful to aiding comprehension. b. Develop the topic with facts, definitions, concrete details, quotations, or other information and examples related to the topic. c. Link ideas within and across categories of information using words, phrases, and clauses (e.g., in contrast, especially). d. Use precise language and domain-specific vocabulary to inform about or explain the topic. e. Provide a concluding statement or section related to the information or explanation presented. (Common Core States Standards, 2010, 20). → «Γράφουν πληροφοριακά / εξηγητικά κείμενα για να εξετάσουν ένα θέμα και μεταφέρουν τις ιδέες και τις πληροφορίες με σαφήνεια. α. Εισάγουν ένα θέμα με σαφήνεια, παρέχουν μια γενική παρατήρηση και εστίαση, και ένα σύνολο πληροφοριών λογικά. Περιλαμβάνουν μορφοποίηση (π.χ. επικεφαλίδες), εικόνες και πολυμέσα όταν είναι χρήσιμο για να διευκολύνουν την κατανόηση. β. Αναπτύσσουν το θέμα με γεγονότα, ορισμούς, συμπαγείς λεπτομέρειες, παραπομπές ή άλλες πληροφορίες και παραδείγματα που σχετίζονται με το θέμα. γ. Συνδέουν τις ιδέες εντός και διαμέσου των κατηγοριών των πληροφοριών χρησιμοποιώντας λέξεις, φράσεις και προτάσεις (π.χ. αντίθετα, ειδικά). δ. Χρησιμοποιούν ακριβή γλώσσα και ειδικό θεματικό λεξιλόγιο για να πληροφορήσουν ή να εξηγήσουν ένα θέμα. ε. Παρέχουν μια συμπερασματική πρόταση ή ένα τμήμα σχετικό με τις πληροφορίες ή τις εξηγήσεις που παρουσιάζονται.»

Writing Genres, Traits and Crafts: Narrative: Write a historical fiction essay, using primary sources. (Connecticut States Standards, Grade 5, 21). → «Γραφή Κειμενικών ειδών, Χαρακτηριστικά και Τεχνική: Γράφουν ένα ιστορικό δοκίμιο φαντασίας, χρησιμοποιώντας πρωτογενείς πηγές.»

Produce clear and coherent writing in which the development, organization, and style are appropriate to task, purpose, and audience.

Develop and strengthen writing as needed by planning, revising, editing, rewriting, or trying a new approach.

Use technology, including the Internet, to produce and publish writing and to interact and collaborate with others. (Common Core States Standards, 2010, 18).

→ «Παράγουν γραπτό καθαρό και με συνοχή στο οποίο η παραγωγή, η οργάνωση και το ύφος είναι κατάλληλα ανάλογα με τη δραστηριότητα, το σκοπό και το ακροατήριο.

Αναπτύσσουν και ενδυναμώνουν το γράψιμό τους όπως απαιτείται μέσω σχεδιασμού, αναθεώρησης, επεξεργασίας, επανασύνθεσης και επαναπροσέγγισης.

Αξιοποιούν την τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένου του Διαδικτύου, για να παράγουν, να δημοσιεύουν το γραπτό τους, να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται με άλλους.»

(Connecticut States Standards, Grade 5, 27-28). → «Διαδικασία Παραγωγής Γραπτού Λόγου: Σχέδιο: συλλογή και οργάνωση πληροφοριών από πολλαπλές πηγές για τη μελέτη ενός θέματος, για παράδειγμα, organizer ηλεκτρονικών γραφικών, συγκριτικός ή ταξινομικός πίνακας.

Σχέδιο: πλήρες σχέδιο που δείχνει τις συνδέσεις μεταξύ των ιδεών, που υποστηριζόμενο από στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια του σταδίου του σχεδιασμού.

Αναθεώρηση: ξαναγράφει πολλές φορές βασιζόμενος σε διαφορετικά σημεία εστίασης, π.χ., σε πρώτη ανάγνωση - προσθέτει λεπτομερή στοιχεία, δεύτερη ανάγνωση - διαγραφή προτάσεων ή φράσεων για να επιτευχθεί η ενότητα των παραγράφων, τρίτη ανάγνωση - η αναδιοργάνωση των ιδεών για απόδοση του νοήματος.

Επεξεργασία: χρήση πολλαπλών πηγών, π.χ., λεξικών, γλωσσαρίων, Θησαυρών, για διόρθωση και επεξεργασία.

Αναστοχασμός: Αναγνωρίζει το ύφος των επαγγελματιών συγγραφέων και τις τεχνικές, π.χ., στοιχεία, συμπεράσματα, επιλογή των λέξεων, σκοπό, την ανάπτυξη των χαρακτήρων και της πλοκής, αξιολογεί τα γραπτά των συνομήλικων του και υποστηρίζει τη γνώμη του χρησιμοποιώντας καθιερωμένα κριτήρια, π.χ., το περιεχόμενο, την οργάνωση, το ύφος, τις συμβάσεις, εξηγεί πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του δικού γραπτού, σύμφωνα με τα κριτήρια, π.χ., ρουμπρίκες, έγγραφα-πηγές, καταλόγους, οδηγούς συγγραφής σε έξι στάδια, χρησιμοποιεί κριτήρια για να επιλέξει και να υπερασπιστεί τις επιλογές του για ένα portfolio κειμένων.

Δημοσίευση / Παρουσίαση: Δημοσιεύει και παρουσιάζει τα τελικά προϊόντα, χρησιμοποιώντας μια ποικιλία τεχνολογιών, π.χ. επεξεργαστή κειμένου, λογιστικά φύλλα, πολυμέσα, σλάιτς, λογισμικό παρουσίασης.»

With some guidance and support from adults, use technology, including the Internet, to produce and publish writing as well as to interact and collaborate with others; demonstrate sufficient command of keyboarding skills to type a minimum of two pages in a single sitting. (Common Core States Standards, 2010, 21).

→ «Με κάποια καθοδήγηση και υποστήριξη από ενήλικους, να χρησιμοποιεί την τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένου του Διαδικτύου, για να παράγει και να δημοσιεύει γραπτά κείμενα και επιπλέον να αλληλεπιδρά και να συνεργάζεται με άλλους. Να επι-

δεικνύει επάρκεια στις δεξιότητες πληκτρολόγησης ώστε να δακτυλογραφεί τουλάχιστον δύο σελίδες τη φορά.»

«Να ανακαλεί σχετικές πληροφορίες από την εμπειρία του ή να συλλέγει σχετικές πληροφορίες από έντυπες και ψηφιακές πηγές. Να συνοψίζει ή να παραφράζει πληροφορίες σε σημειώσεις και σε ολοκληρωμένη δουλειά και να παρέχει έναν κατάλογο πηγών.»

Use technology, including the Internet, to produce and publish writing and to interact and collaborate with others. (Common Core States Standards, 2010, 18).

→ «αξιοποιούν την τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένου του Διαδικτύου, για να παράγουν, να δημοσιεύουν το γραπτό τους, να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται με άλλους.»

Writing Process: Publish/Present: Publish and present final products, using a variety of technology, e.g., word processor, spreadsheet, multimedia, slideshow, publication software. (Connecticut States Standards, Grade 5, 27-28).

→ «Δημοσίευση / Παρουσίαση: Δημοσιεύει και παρουσιάζει τα τελικά προϊόντα, χρησιμοποιώντας μια ποικιλία τεχνολογιών, π.χ. επεξεργαστή κειμένου, λογιστικά φύλλα, πολυμέσα, σλάιτς, λογισμικό παρουσίασης.»

To build a foundation for college and career readiness, students must have ample opportunities to take part in a variety of rich, structured conversations -as part of a whole class, in small groups, and with a partner. Being productive members of these conversations requires that students contribute accurate, relevant information; respond to and develop what others have said; make comparisons and contrasts; and analyze and synthesize a multitude of ideas in various domains. (Common Core States Standards, 2010, 22).

→ «Για την οικοδόμηση θεμελίων κολεγιακής και επαγγελματικής ετοιμότητας, οι μαθητές πρέπει να έχουν επαρκείς ευκαιρίες συμμετοχής σε μια ποικιλία πλούσιων, δομημένων συνομιλιών – ως μέρος ενός συνόλου τάξης, σε μικρές ομάδες, και με ένα συνεργάτη. Όντας παραγωγικά μέλη τέτοιων συνομιλιών είναι απαραίτητο οι μαθητές να συνεισφέρουν με εύστοχες, σχετικές πληροφορίες, απαντούν και αναπτύσσουν τι είπαν οι άλλοι, κάνουν συγκρίσεις και αντιπαραβολές, και αναλύουν και συνθέτουν ένα πλήθος ιδεών σε διάφορα γνωστικά πεδία.»

1. Engage effectively in a range of collaborative discussions (one-on-one, in groups, and teacherled) with diverse partners on grade 4 topics and texts, building on others' ideas and expressing their own clearly. a. Come to discussions prepared, having read or studied required material; explicitly draw on that preparation and other information known about the topic to explore ideas under discussion. b. Follow agreed-upon rules for discussions and carry out assigned roles. c. Pose and respond to specific questions to clarify or follow up on information, and make comments that contribute to the discussion and link to the remarks of others. d. Review the key ideas expressed and explain their own ideas and understanding in light of the discussion.

Paraphrase portions of a text read aloud or information presented in diverse media and formats, including visually, quantitatively, and orally.

Identify the reasons and evidence a speaker provides to support particular points. (Common Core States Standards, 2010, 24). → «1. Εμπλέκονται αποτελεσματικά σε μια ποικιλία συνεργατικών συζητήσεων (ένας προς ένα, σε ομάδες, καθοδηγούμενη από το δάσκαλο) με διάφορους συνομιλητές σε θέματα και κείμενα επιπέδου 4, οικοδομώντας πάνω στις ιδέες των άλλων και εκφράζουν τις δικές τους με σαφήνεια. α. Έρχονται στη συζήτηση προετοιμασμένοι, έχοντας διαβάσει και έχοντας μελετήσει το απαιτούμενο υλικό, αξιοποιούν ρητά αυτή την προετοιμασία και άλλες γνωστές πληροφορίες για το θέμα, ώστε να διερευνήσουν τις υπό συζήτηση ιδέες. β. Ακολουθούν τους προαποφασισμένους κανόνες της συζήτησης και διεκπεραιώνουν τους ρόλους που τους έχουν διανεμηθεί. γ. Θέτουν και απαντούν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις για να διασαφηνίσουν και να παρακολουθήσουν τις πληροφορίες, κάνουν σχόλια που προωθούν τη συζήτηση και σχετίζονται με τις παρατηρήσεις των άλλων. δ. Αναθεωρούν τις κεντρικές ιδέες που εκφράστηκαν και εξηγούν τις δικές τους ιδέες και τι κατάλαβαν υπό το φως της συζήτησης.

2. Παραφράζουν μέρη ενός κειμένου που διαβάστηκε φωναχτά ή τις πληροφορίες που παρουσιάστηκαν μέσω ποικίλων μέσων και μορφών συμπεριλαμβανομένων των οπτικών, ποσοτικών και προφορικών.

3. Προσδιορίζουν τους λόγους και τις αποδείξεις που παρέχει ένας ομιλητής για να υποστηρίξει συγκεκριμένα σημεία.»

Differentiate between contexts that call for formal English (e.g., presenting ideas) and situations where informal discourse is appropriate (e.g., small-group discussion); use formal English when appropriate to task and situation. (Common Core States Standards, 2010, 24). → «Διαφοροποιούνται ανάμεσα σε συγκεκριμένα που απαιτούν την επίσημη αγγλική (π.χ. παρουσιάζοντας ιδέες) και καταστάσεις κατά τις οποίες ανεπίσημος λόγος είναι κατάλληλος (π.χ. συζητήσεις σε μικρές ομάδες). Χρησιμοποιούν επίσημα Αγγλικά ανάλογα με τη δραστηριότητα και την περίσταση.»

New technologies have broadened and expanded the role that speaking and listening play in acquiring and sharing knowledge and have tightened their link to other forms of communication. Digital texts confront students with the potential for continually updated content and dynamically changing combinations of words, graphics, images, hyperlinks, and embedded video and audio. (Common Core States Standards, 2010, 22). → «Οι νέες τεχνολογίες έχουν διευρύνει και επεκτείνει το ρόλο που παίζουν η ομιλία και η ακρόαση στην κατάκτηση και το μοίρασμα της γνώσης και έχουν ενισχύσει τους δεσμούς με άλλες μορφές επικοινωνίας. Τα ψηφιακά κείμενα φέρνουν τους μαθητές αντιμέτωπους με τη δυνατότητα για συνεχώς ενημερωμένους και δυναμικά εναλλασσόμενους συνδυασμούς λέξεων, γραφικών, εικόνων, υπερσυνδέσεων και ενσωματωμένου βίντεο και ήχου.»

Add audio recordings and visual displays to presentations when appropriate to enhance the development of main ideas or themes.

Include multimedia components (e.g., graphics, sound) and visual displays in presentations when appropriate to enhance the development of main ideas or themes. (Common Core States Standards, 2010, 24). → «Προσθέτουν ηχογραφήσεις και οπτικές απεικονίσεις σε παρουσιάσεις κατάλληλα ώστε να ενισχύσουν την ανάπτυξη των κύριων ιδεών ή θεμάτων.»

«Συμπεριλαμβάνουν πολυμεσικά στοιχεία (π.χ. γραφικά, ήχο) και οπτικές απεικονίσεις σε παρουσιάσεις κατάλληλα ώστε να ενισχύσουν την ανάπτυξη των κύριων ιδεών ή θεμάτων.»

Add drawings or other visual displays to descriptions when appropriate to clarify ideas, thoughts, and feelings. (Common Core States Standards, 2010, 23). → «Προσθέτουν εικόνες ή άλλες οπτικές απεικονίσεις σε περιγραφές κατάλληλα για να αποσαφηνίσουν ιδέες, σκέψεις και συναισθήματα.»

Create engaging audio recordings of stories or poems that demonstrate fluid reading at an understandable pace; add visual displays when appropriate to emphasize or enhance certain facts or details. (Common Core States Standards, 2010, 24). → «Δημιουργούν ελκυστικές ηχογραφήσεις ιστοριών και ποιημάτων που επιδεικνύουν ευχέρεια στην ανάγνωση με ένα κατανοητό ρυθμό. Προσθέτουν οπτικές απεικονίσεις όπου χρειάζεται για να δώσουν έμφαση ή να ενισχύσουν συγκεκριμένα γεγονότα ή λεπτομέρειες.»

Make purposeful decisions about format, graphics, illustrations, and other features, e.g., captioned photos, maps, based on audience. (Connecticut States Standards, Grade 5, 33). «Παίρνουν σκόπιμες αποφάσεις για τη μορφή, τα γραφικά, τις εικόνες και τα άλλα χαρακτηριστικά π.χ. επεξηγηματικά κείμενα φωτογραφιών, χάρτες, βασισμένοι στο ακροατήριο.»

Students are engaged and open-minded -but discerning- readers and listeners. They work diligently to understand precisely what an author or speaker is saying, but they also question an author's or speaker's assumptions and premises and assess the veracity of claims and the soundness of reasoning. (Common Core States Standards, 2010, 7). → «Οι μαθητές είναι ενεργοί και ανοιχτόμυαλοι – αλλά και παρατηρητικοί – αναγνώστες και ακροατές. Εργάζονται επιμελώς για να κατανοήσουν επακριβώς τι λέει ένας συγγραφέας ή ομιλητής, αλλά επιπλέον αμφισβητούν τις υποθέσεις και τις προϋποθέσεις ενός συγγραφέα ή ενός ομιλητή και αξιολογούν την φιλαλήθεια των ισχυρισμών και την αξιοπιστία της επιχειρηματολογίας.»

Range of Writing

10. Write routinely over extended time frames (time for research, reflection, and revision) and shorter time frames (a single sitting or a day or two) for a range of tasks, purposes, and audiences. (Common Core States Standards, 2010, 18). → «Εμβέλεια συγγραφικής δραστηριότητας

10. Γράφουν τακτικά σε εκτενή χρονικά πλαίσια (χρόνος για έρευνα, αναστοχασμό και αναθεώρηση) και στενά χρονικά πλαίσια (σε μια μόνο προσπάθεια, ή σε μια ή δύο μέρες) για μια ποικιλία δραστηριοτήτων, στόχων και ακροατηρίου.»

They develop the capacity to build knowledge on a subject through research projects and to respond analytically to literary and informational sources. To meet these goals, students must devote significant time and effort to writing, producing numerous pieces over short and extended time frames throughout the

year. (Common Core States Standards, 2010, 18). → «Αναπτύσσουν την ικανότητα να οικοδομούν γνώσεις πάνω σε ένα γνωστικό αντικείμενο μέσω ερευνητικών εργασιών και να ανταποκρίνονται αναλυτικά σε λογοτεχνικές και πληροφοριακές πηγές. Για να ανταποκριθούν σε αυτούς τους στόχους πρέπει να αφιερώνουν σημαντικό χρόνο και προσπάθεια για να γράψουν και να παράγουν πολυάριθμα κείμενα σε στενά και εκτενή χρονικά πλαίσια κατά τη διάρκεια της χρονιάς.»

Students can, without significant scaffolding, comprehend and evaluate complex texts across a range of types and disciplines, and they can construct effective arguments and convey intricate or multifaceted information. Likewise, students are able independently to discern a speaker’s key points, request clarification, and ask relevant questions. They build on others’ ideas, articulate their own ideas, and confirm they have been understood. Without prompting, they demonstrate command of standard English and acquire and use a wide-ranging vocabulary. More broadly, they become self-directed learners, effectively seeking out and using resources to assist them, including teachers, peers, and print and digital reference materials. (Common Core States Standards, 2010, 7). → «Οι μαθητές μπορούν χωρίς σημαντική παρακίνηση, να κατανοούν και να αξιολογούν πολύπλοκα κείμενα σε ένα ευρύ φάσμα τύπων και γνωστικών αντικειμένων, και μπορούν να κατασκευάσουν αποτελεσματικά επιχειρήματα και να μεταδώσουν πολύπλοκη και πολύπλευρη πληροφόρηση. Ομοίως, οι μαθητές μπορούν αυτόνομα να διακρίνουν τα επιχειρήματα-κλειδιά ενός ομιλητή, ζητούν διευκρινίσεις, και διατυπώνουν σχετικές ερωτήσεις. Οικοδομούν πάνω στις ιδέες των άλλων, αρθρώνουν τις δικές τους ιδέες, και επιβεβαιώνουν όσα κατάλαβαν. Χωρίς υποστήριξη αξιοποιούν την πρότυπη αγγλική γλώσσα, αποκτούν και χρησιμοποιούν ένα ευρύ φάσμα λεξιλογίου. Γενικότερα, γίνονται αυτο-καθοδηγούμενοι μαθητές, αναζητούν αποτελεσματικά και αξιοποιούν πόρους για να τους βοηθήσουν, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών, των συνομηλίκων, έντυπου και ψηφιακού υλικού αναφοράς.»

Participate in shared research and writing projects (e.g., read a number of books on a single topic to produce a report; record science observations). (Common Core States Standards, 2010, 19). → «Συμμετέχουν σε κοινή έρευνα και σε συγγραφικά project (π.χ. διαβάζουν έναν αριθμό βιβλίων πάνω σε ένα θέμα και γράφουν μια έκθεση / αναφορά, καταγράφουν επιστημονικές παρατηρήσεις).»

Participate in shared research and writing projects (e.g., read a number of books on a single topic to produce a report; record science observations). (Common Core States Standards, 2010, 19). → «Συμμετέχουν σε κοινή έρευνα και σε συγγραφικά project (π.χ. διαβάζουν έναν αριθμό βιβλίων πάνω σε ένα θέμα και γράφουν μια έκθεση / αναφορά, καταγράφουν επιστημονικές παρατηρήσεις).»

Prepare for and participate effectively in a range of conversations and collaborations with diverse partners... (Common Core States Standards, 2010, 22). → *«Προετοιμάζουν και συμμετέχουν αποτελεσματικά σε ένα ευρύ φάσμα συζητήσεων και συνεργασιών με ποικίλους συνεργάτες...»*

Differentiate between contexts that call for formal English (e.g., presenting ideas) and situations where informal discourse is appropriate (e.g., small-group discussion). (Common Core States Standards, 2010, 29). → *«γ. διαφοροποίηση ανάμεσα σε περιεχόμενα που απαιτούν την επίσημη αγγλική (π.χ. παρουσίαση ιδεών) και περιπτώσεις όπου ο ανεπίσημος λόγος είναι κατάλληλος (π.χ. συζητήσεις σε μικρές ομάδες).»*

Students adapt their communication in relation to audience, task, purpose, and discipline. They set and adjust purpose for reading, writing, speaking, listening, and language use as warranted by the task. They appreciate nuances, such as how the composition of an audience should affect tone when speaking and how the connotations of words affect meaning. They also know that different disciplines call for different types of evidence (e.g., documentary evidence in history, experimental evidence in science). (Common Core States Standards, 2010, 7). → *«Οι μαθητές προσαρμόζουν την επικοινωνία τους σε σχέση με το ακροατήριο, τη δραστηριότητα, το σκοπό και το γνωστικό αντικείμενο. Προσαρμόζουν και ρυθμίζουν το σκοπό της ανάγνωσης, της γραφής, της ομιλίας και της ακρόασης όπως απαιτείται από τη δραστηριότητα. Αξιολογούν τις περιστάσεις, όπως το πώς η σύνθεση του ακροατηρίου επηρεάζει το ύφος όταν μιλούν, και πώς οι συνυποδηλώσεις των λέξεων επηρεάζουν τη σημασία. Επιπλέον, γνωρίζουν ότι τα διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα απαιτούν διαφορετικούς τύπους αποδείξεων (π.χ. τεκμηρίωση με έγγραφα στην ιστορία, πειραματικές αποδείξεις στις φυσικές επιστήμες).»*

Students are engaged and open-minded—but discerning—readers and listeners. They work diligently to understand precisely what an author or speaker is saying, but they also question an author’s or speaker’s assumptions and premises and assess the veracity of claims and the soundness of reasoning. (Common Core States Standards, 2010, 7). → *«Οι μαθητές είναι προσεκτικοί και ανοιχτόμυαλοι – αλλά απαιτητικοί – αναγνώστες και ακροατές. Εργάζονται επιμελώς ώστε να κατανοήσουν με ακρίβεια τι λέει ένας συγγραφέας ή ομιλητής, αλλά επιπλέον αμφισβητούν τις υποθέσεις και τις προτάσεις ενός συγγραφέα ή ομιλητή και αξιολογούν την αλήθεια των ισχυρισμών και την εγκυρότητα των συλλογισμών.»*

With guidance and support from adults, recall information from experiences or gather information from provided sources to answer a question. (Core States Standards, 2010, 19). → *«Με καθοδήγηση και υποστήριξη από τους ενήλικους, ανακαλούν πληροφορίες από την εμπειρία ή συλλέγουν πληροφορίες από προσφερόμενες πηγές για να απαντήσουν σε κάποια ερώτηση.»*

The Standards define what all students are expected to know and be able to do, not how teachers should teach. For instance, the use of play with young children is not specified by the Standards, but it is welcome as a valuable activity in its own right and as a way to help students meet the expectations in this document. Furthermore, while the Standards make references to some particular forms of content, including mythology, foundational U.S. documents, and Shakespeare, they do not—indeed, cannot—enumerate all or even most of the content that students should learn. The Standards must therefore be complemented by a well-developed, content-rich curriculum consistent with the expectations laid out in this document. (Core States Standards, 2010, 6). → *«Το πρόγραμμα ορίζει τι αναμένεται από όλους τους μαθητές να γνωρίζουν και να μπορούν να κάνουν, και όχι πώς θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να διδάξουν. Για παράδειγμα, η αξιοποίηση του παιχνιδιού δεν προσδιορίζεται από το πρόγραμμα, αλλά είναι καλοδεχούμενο ως μια χρήσιμη δραστηριότητα αφ' εαυτής και ως μέσο να βοηθηθούν οι μαθητές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις αυτού του εγγράφου. Επιπλέον, ενώ το πρόγραμμα αναφέρεται σε κάποιες συγκεκριμένες μορφές περιεχομένου, περιλαμβάνοντας τη μυθολογία, τα θεμελιώδη έγγραφα των ΗΠΑ, τον Σαίξπηρ, δε μπορεί πράγματι να απαριθμήσει όλα ή τουλάχιστον τα περισσότερα θέματα που οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν. Το πρόγραμμα θα πρέπει από εκεί και πέρα να συμπληρωθεί από ένα καλοσχεδιασμένο και πλούσιο σε περιεχόμενο curriculum που θα συνάδει με τις προσδοκίες αυτού του εγγράφου.»*

Teachers are thus free to provide students with whatever tools and knowledge their professional judgment and experience identify as most helpful for meeting the goals set out in the Standards. (Core States Standards, 2010, 4). → *«Οι εκπαιδευτικοί είναι έτσι ελεύθεροι να εφοδιάσουν τους μαθητές τους με αυτά τα εργαλεία και τις γνώσεις που η επαγγελματική τους κρίση και εμπειρία θεωρεί ως τα πιο βοηθητικά για να ανταποκριθούν στους στόχους που θέτει το πρόγραμμα.»*

The Standards insist that instruction in reading, writing, speaking, listening, and language be a shared responsibility within the school ...division reflects the unique, time-honored place of ELA teachers in developing students' literacy skills while at the same time recognizing that teachers in other areas must have a role in this development as well. (Core States Standards, 2010, 4). → *«Το πρόγραμμα επιμένει ότι η διδασκαλία της ανάγνωσης, της γραφής, της ομιλίας, της ακρόασης και της γλώσσας είναι ευθύνη μοιρασμένη εντός του σχολείου...
...αυτή η διάκριση αντικατοπτρίζει τη μοναδική, ξεχωριστή θέση των δασκάλων της αγγλικής γλώσσας στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων γραμματισμού των μαθητών ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζει ότι οι εκπαιδευτικοί των άλλων γνωστικών αντικειμένων επίσης πρέπει να έχουν ένα ρόλο στην ανάπτυξη αυτή.»*

6. With guidance and support from adults, explore a variety of digital tools to produce and publish writing, including in collaboration with peers. (Core States Standards, 2010, 19). → *«Με καθοδήγηση και υποστήριξη από ενήλικους, χρησιμο-*

ποιούν μια ποικιλία ψηφιακών εργαλείων για να παράγουν και να εκδίδουν γραπτά κείμενα, και να συνεργάζονται με τους συνομηλίκους τους.»

Include multimedia components (e.g., graphics, sound) and visual displays in presentations when appropriate to enhance the development of main ideas or themes. (Core States Standards, 2010, 24). → *«Συμπεριλαμβάνουν πολυμεσικά στοιχεία (π.χ. γραφικά, ήχο) και οπτικές απεικονίσεις σε παρουσιάσεις κατάλληλα ώστε να ενισχύσουν την ανάπτυξη των κύριων ιδεών ή θεμάτων.»*

word processor, spreadsheet, multimedia, slideshow, publication software... format, graphics, illustrations, and other features, e.g., captioned photos, maps, based on audience. (Connecticut States Standards, Grade 5, 33). → *«ο επεξεργαστής κειμένου, υπολογιστικά φύλα, πολυμέσα, διαφάνειες, λογισμικό δημοσίευσης / έκδοσης»... «τη μορφή, τα γραφικά, τις εικόνες, και τα άλλα χαρακτηριστικά, όπως φωτογραφίες – λεζάντες, χάρτες.»*

publish and present completed drafts, e.g., Author's Chair, PowerPoint, reading aloud to parents. (Connecticut States Standards, Grade 1, 16). → *«Διαδικασία παραγωγής γραπτού λόγου: Έκδοση / Παρουσίαση: εκδίδουν και παρουσιάζουν ολοκληρωμένα προσχέδια, π.χ. Author's chair, Powerpoint, διαβάζοντας φωναχτά μπροστά σε γονείς.»*